

Drugo periodično Izvješće o uvođenju novih tehnologija u izborni proces u Bosni i Hercegovini

Sarajevo, listopad 2024. godine

© Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine, 2024.

Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine dozvoljava reproduciranje ovog materijala uz navođenje vlasnika autorskih prava i u neizmijenjenom sadržaju. Zahtjevi u svezi s autorskim pravima mogu se poslati Središnjem izbornom povjerenstvu Bosne i Hercegovine putem *e-mail* adrese kontakt@izbori.ba ili na adresu Danijela Ozme 7, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina.

Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine

Danijela Ozme br. 7, 71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Tel.: +387 (0) 33 251 300

Faks: +387 (0) 33 251 329

E-mail: kontakt@izbori.ba

Internet-stranica: www.izbori.ba

: @IZBORI_BA

Instagram: izbori_ba

Facebook: <https://www.facebook.com/people/Centralna-izborna-komisija-Bosne-i-Hercegovine/100083235705310/>

LinkedIn: <https://ba.linkedin.com/company/centralna-izborna-komisija-bosne-i-hercegovine>

<https://www.youtube.com/c/IZBORIBIH>

Izrazi pisani u jednom rodu odnose se bez diskriminacije na oba spola.

Sadržaj:

Pregled skraćenica	3
UVOD	5
1. Pilot projekt 1 - Autentifikacija birača i transmisija rezultata	7
1.1. Legislativa.....	9
1.2. Lokacija provedbe Pilot projekta 1- Autentifikacija birača i transmisija rezultata ...	9
1.3. Tehnički aspekt pilot projekta 1 - Autentifikacija birača i transmisija rezultata	15
1.3.1 Način provedbe Pilot projekta 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata	19
1.3.2 Mjere sigurnosti i zaštite uređaja i podataka.....	22
1.3.3 Uklanjanje podataka.....	25
1.3.4 Transport uređaja	25
1.3.5 Osoblje za provedbu pilot projekta 1	26
1.4. Evaluacija projekta.....	27
1.5. Izazovi.....	28
2. Pilot projekt 2 - Optički skeneri i automatsko prebrojavanje glasačkih listića ...	29
2.1. Legislativa.....	30
2.3.1 Način provedbe pilot projekta 2 - Optički skeneri i automatsko prebrojavanje glasačkih listića.....	37
2.3.2 Prijenos elektroničkih rezultata.....	40
2.3.3 Mjere sigurnosti i zaštite uređaja i podataka.....	41
2.3.4 Uklanjanje podataka sa skenera	42
2.3.5 Transport uređaja	42
2.3.6 Osoblje za provedbu pilot projekta 2	42
2.4. Evaluacija projekta.....	43
2.5. Izazovi.....	44
3. Pilot projekt 3 - Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača	45
3.1. Legislativa.....	46
3.2. Lokacija provedbe Pilot projekta 3 - Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača.....	47

3.3.	Tehnički aspekt pilot projekta 3 - Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača	51
3.3.1	Način provedbe Pilot projekta 3 – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača	52
3.3.2	Mjere sigurnosti i zaštite uređaja i podataka	59
3.3.3	Uklanjanje podataka sa Sustava za upravljanje identitetom	61
3.3.4	Transport uređaja	62
3.3.5	Osooblje za provedbu pilot projekta 3	62
3.4.	Evaluacija projekta	62
3.5.	Izazovi	63
4.	Pilot projekt 4 – Video nadzor na biračkim mjestima	65
4.1.	Legislativa	65
4.2.	Lokacija provedbe Pilot projekta 4 - Video nadzor na biračkim mjestima	66
4.3.	Tehnički aspekt pilot projekta 4 – Video nadzor na biračkim mjestima	67
4.3.1	Način provedbe Pilot projekta 4 – Video nadzor na biračkim mjestima	67
4.3.2	Mjere sigurnosti i zaštite uređaja i podataka	68
4.3.3	Transport uređaja	69
4.3.4	Osooblje za provedbu pilot projekta 4	69
4.4.	Evaluacija projekta	70
4.5.	Izazovi	70
5.	Naredne aktivnosti	71
6.	Zaključak	71
	Popis slika:	73

Pregled skraćenica

Oznaka	Naziv
IDDEEA	Agencija za identifikacijske isprave, evidencije i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine
AZOP BiH	Agencija za zaštitu osobnih podataka u Bosni i Hercegovini
USAID	Američka agencija za međunarodni razvoj
BM	Biračka mjesta
BiH	Bosna i Hercegovina
DI	Democracy International
SBP	Središnji birački popis
SIP BiH	Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine
EU DELEGACIJA	Delegacija Europske unije
EU	Europska unija
IT	Informacijske tehnologije
IPA	Instrument pretprijetne pomoći
JiIS	Jedinstveni izborni informacijski sustav
IFES	Međunarodna fondacija za izborne sustave
OMP	Okvirna mapa puta za implementaciju pilot projekta
OESS	Organizacija za europsku sigurnost i suradnju
OIP/GIP	Općinsko / gradsko izborno povjerenstvo
PSBiH	Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Radna grupa (RG)	Radna grupa za unaprjeđenje integriteta izbora
SEI	Potporna izbornom integritetu
USAID	Američka agencija za međunarodni razvoj

UVOD

1. Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine (SIP BiH) nadležno je za provedbu Aneksa III. Dejtonskog mirovnog sporazuma, Izbornog zakona Bosne i Hercegovine,¹ Zakona o financiranju političkih stranaka,² te sudjelovanje u provedbi Izbornog zakona Republike Srpske,³ Izbornog zakona Brčko distrikta BiH,⁴ Zakona o izboru, prestanku mandata, opozivu i zamjeni načelnika općina u Federaciji BiH,⁵ Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine⁶ te Ustava Bosne i Hercegovine (Aneks 4. Okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini), Ustava Federacije BiH i Ustava Republike Srpske u dijelu koji se odnosi na izbore.
2. Sukladno članku 20.16e stavak (4) Izbornog zakona Bosne i Hercegovine⁷ propisano je da će Središnje izborno povjerenstvo BiH Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine (PSBiH) redovito dostavljati izvješća o svojim aktivnostima na uvođenju novih tehnologija.
3. Intervencijom visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu dana, 26.03.2024. godine donesene su sveobuhvatne izmjene i dopune Izbornog zakona BiH kojima je između ostalih omogućena uporaba izbornih tehnologija i provedba pilot projekata, testiranja izbornih tehnologija prije njihovog eventualnog uvođenja u izborni proces za Opće izbore 2026. godine.
4. Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine (SIP BiH) uz pomoć donatorskih organizacija na dan održavanja Lokalnih izbora 2024. godine planira provesti četiri (4) pilot projekta uz testiranje različitih izbornih tehnologija⁸ i to: 1) Autentifikacija birača i transmisija rezultata, 2) Optički skeneri i prebrojavanje glasačkih listića, 3) Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača i 4) Video nadzor na biračkim mjestima, u **24 osnovne izborne jedinice na 458 biračkih mjesta**.
5. SIP BiH je 30.07.2024. godine PSBiH dostavio Prvo periodično Izvješće o uvođenju novih tehnologija u izborni proces u Bosni i Hercegovini,⁹ koje je razmatrano i usvojeno 28.08.2024. godine na 21. sjednici Zastupničkog doma PSBiH.¹⁰ Prvo periodično Izvješće o uvođenju novih tehnologija u izborni proces u Bosni i Hercegovini je obuhvatilo aktivnosti SIP-a BiH na modernizaciji i uvođenju inovacija u izborni proces u Bosni i Hercegovini od 2006. godine do 2022. godine, odnosno od 2022. godine do

¹ „Službeni glasnik BiH“, br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22 i 24/24

² „Službeni glasnik BiH“, br: 95/12 i 41/16

³ „Službeni glasnik RS“, br. 34/2, 35/03, 24/04, 19/05, 24/12, 109/12, 45/18 i 18/20

⁴ „Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 17/08, 43/08, 49/18

⁵ „Službene novine FBiH“, broj: 19/08

⁶ „Službeni glasnik BiH“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07 i 24/08

⁷ „Službeni glasnik BiH“, br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 52/22, 67/22 i 24/24

⁸ Kolegij SIP-a BiH je 02.07.2024. godine imenovao četiri operativna tima za provedbu pilot projekata (broj: 63/2024 od 02.07.2024. godine).

⁹ Akt broj 04-2-50-4-1192-56/20

¹⁰ Akt Zastupničkog doma PS BiH broj 01-50-1-15-21/24 od 28.08.2024.

srpnja 2024. godine kada su započete aktivnosti s donatorskim organizacijama, koje su SIP-u BiH uputile pismo namjere o mogućnosti testiranja digitalnih tehnologija u BiH.

6. Drugo periodično Izvješće o uvođenju novih tehnologija u izborni proces u Bosni i Hercegovini je posvećen je digitalizaciji izbornog procesa s fokusom na tehničke i pravne aspekte realizacije aktivnosti četiri (4) pilot projekta koja će biti provedena na dan Lokalnih izbora 2024. godine.
7. Pored općih podzakonskih akata koji reguliraju provedbu svih pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine (Odluka o djelokrugu primjene pilot projekata Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za Lokalne izbore 2024. godine¹¹, Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o djelokrugu primjene pilot projekata Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za Lokalne izbore 2024. godine¹², Naputak o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija,¹³ Odluka o određivanju biračkih mjesta za provedbu pilot projekata za Lokalne izbore 2024. godine,¹⁴ Ispravku teksta Odluke o određivanju biračkih mjesta za provedbu pilot projekata za Lokalne izbore 2024. godine,¹⁵ Odluke o ispravci Odluke o određivanju biračkih mjesta za provedbu pilot projekata za Lokalne izbore 2024. godine¹⁶, Naputak o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija,¹⁷ SIP BiH je usvojio niz dokumenata kojima se reguliraju različiti aspekti provedbe pojedinačnih pilot projekata.
8. Kolegij SIP-a BiH je imenovao četiri operativna tima za provedbu četiri pilot projekta.
9. U cilju što boljeg razumijevanja modernizacije izbornog procesa, izazova u implementaciji inovativnih rješenja za unaprjeđenje transparentnosti i učinkovitosti izbora, SIP BiH je u suradnji s Venecijanskim povjerenstvom Vijeća Europe 4. i 5. rujna 2024. godine organizirao dvodnevnu radionicu o digitalnim tehnologijama u izbornom procesu.¹⁸
10. Nadalje, u cilju prikupljanju mišljenja i percepcije građana o značaju uvođenja izbornih tehnologija, SIP BiH je kreirao i „Anketu o uvođenju izbornih tehnologija u izborni proces“ koja je objavljena na web stranici www.izbori.ba.¹⁹
11. Nakon završetka pilot projekata i njihove evaluacije PSBiH će biti dostavljena i „Studija izvodljivosti uvođenja novih tehnologija u izbornom procesu – evaluacija i analiza provedenih pilot projekata“ kako bi se na temelju informiranih izbora, PSBiH mogla opredijeliti u kojem pravcu će ići uvođenje izbornih tehnologija.

¹¹ Akt broj: 05-1-02-2-419-1/24 od 03.04.2024.

¹² Akt broj: 05-1-02-2-419-2/24 od 16.08.2024.

¹³ Akt broj 05-1-02-2-601-1/24 od 03.05.2024.

¹⁴ Akt broj 05-1-02-2-1581-1/24 od 16.08.2024.

¹⁵ Akt broj: 05-1-02-2-1581- 3/24 od 27.08.2024. („Službeni glasnik“ broj: 59/24).

¹⁶ Akt broj 06-1-07-1-2323-2/24 od 02.10.2024. godine

¹⁷ Akt broj 05-1-02-2-601-1/24 od 03.05.2024.

¹⁸ Radionica se održala u Centru za edukaciju SIP-a BiH 04. i 05.09.2024. godine

¹⁹ Anketa o uvođenju izbornih tehnologija u izborni proces je postavljena na web stranicu SIP-a BiH 06.09.2024. godine i bit će aktivna do potvrđivanja rezultata Lokalnih izbora 2024. godine, 06.11.2024.

<https://www.izbori.ba/?Lang=3&CategoryID=356>

1. Pilot projekt 1 - Autentifikacija birača i transmisija rezultata

12. SIP BiH, u suradnji s Delegacijom EU u BiH i Agencijom za identifikacijske isprave, evidenciju i razmjenu podataka (IDDEEA) 27.02.2023. godine ozvaničio je početak aktivnosti na provedbi „Pilot projekta potpore Europske unije za uvođenje novih tehnologija u izborni proces u BiH“ za autentifikaciju birača i unos i transmisiju rezultata s biračkog mjesta.
13. **Svrha projekta** je testiranje naprednih izbornih tehnologija i simulacija njihove primjene na biračkim mjestima u BiH na izborni dan, radi utvrđivanja modaliteta tehnološkog jačanja izbornih institucija i procesa kako bi se minimizirale ili otklonile mogućnosti izbornih prijevara.
14. **Ciljevi projekta** i očekivani rezultati su osigurati integritet, transparentnost i efikasnost izbornog procesa u BiH sukladno međunarodnim standardima.
15. Realizacija Pilot projekta obuhvaća nabavu i instalaciju odgovarajućih hardvera, kao i razvoj, instalaciju i testiranja softvera za proces autentifikacije birača, unosa i prijenosa izbornih rezultata s biračkog mjesta, stručnu obuku korisnika, kao i organiziranje i **provedbu pilot projekta 1. na 165 biračkih mjesta** u 11 osnovnih izbornih jedinica i to: Stari Grad Sarajevo, Domaljevac - Šamac, Bijeljina, Doboj, Goražde, Gradiška, Sanski Most, Srebrenica, Tešanj, Trebinje i Zvornik.²⁰
16. **Delegacija Europske unije u BiH (EU)**, koju predstavlja Europsko povjerenstvo u ime i za račun Bosne i Hercegovine je ugovarateljsko tijelo, kao donator odnosno financijer projekta.
17. **SIP BiH** je korisnik projekta i njegova obveza je odobravati aplikacijske softvere, surađivati sa sudionicima projekta, informirati donatora o problemima, i s pratećim službama Tajništva SIP-a BiH i izbornom administracijom komunicirati implementaciju projekta na terenu u suradnji s OIP/GIP. SIP BiH je dužan u suradnji s IDDEEA-om implementatoru projekta dostaviti tehničke mrežne parametre i napatke za povezivanje svih 165 odabranih pilot biračkih mjesta na IDDEEA bazu podataka s otiscima prstiju radi neometanog rada aplikacije tijekom testiranja aplikacije i primjene na dan izbora.
18. **Kompanije iBusiness i UNIS Telekom** su ugovorne strane pilot projekta EU. Ugovaratelji su sukladno projektom zadatku dužni osigurati hardversku komponentu i integrirati korisničke aplikacije. To uključuje instalaciju, konfiguraciju, testiranje i stavljanje u rad hardverskih komponenti u jedan informacijski sustav i povezivanje s postojećim informacijskim sustavima i telekomunikacijskom mrežom SIP-a BiH i IDDEEA-e.

²⁰ Odluka o djelokrugu primjene pilot projekata Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za Lokalne izbore 2024. godine, Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o djelokrugu primjene pilot projekata Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za Lokalne izbore 2024. godine.

19. **IDDEEA** pruža tehničku potporu implementaciji projekta. S obzirom na to da IDDEEA posjeduje serversku infrastrukturu koja je neophodna za brzu i učinkovitu pretragu evidencija o otiscima prstiju, odnosno biometrijskih predložaka koji se stvaraju od dobivenih otisaka prstiju, IDDEEA će testirati i instalirati softvere u suradnji sa SIP-om BiH, za postizanje sigurne komunikacije sa SIP-om BiH i Synchronous Digital Hierarchy (SDH) mrežom i serverima s bazama podataka o otiscima prstiju svih birača. U ovu svrhu SIP BiH je osigurao prošireni link za komunikaciju s IDDEEA-om kako ne bi došlo do zagušenja prometa. Za potrebe komunikacije s biračkim mjestima osigurani su „sigurnosni tuneli“ na temelju usluga koje pružaju telekom operatori.
20. U ožujku 2023. godine, nominirani su **članovi Upravnog odbora za implementaciju aktivnosti pilot projekta**, a čine ga predstavnici Tajništva SIP BiH, UNIS Telekom, iBusniess-a, i IDDEEA-e. Članove Upravnog odbora prema projektnom zadatku čine i predstavnici Delegacije EU u BiH, kao ugovarateljsko tijelo odgovorno za vođenje projekta čiji je krajnji korisnik SIP BiH.
21. U svrhu provedbe pilot projekta autentifikacije birača i transmisije rezultata na biračkom mjestu rabe se **prijenosna računala, skeneri otisaka prsta, bar code skeneri i mobilni internet paketi s USB modemom.**²¹ Projektnim aktivnostima je realizirana i nabava i opremanje SIP BiH i IDDEEA-e hardverom i softverom za prijem, kontrolu i zaštitu podataka za proces autentifikacije birača i unos rezultata s biračkog mjesta.
22. Dana, 05.07.2024. godine Delegacija EU u BiH je izvršila zvaničnu primopredaju opreme SIP-u BiH koja je nabavljena za provedbu pilot projekta 1. – Autentifikacija birača i transmisija rezultata.

Slika 1. Set opreme za biračko mjesto: prijenosno računalo, bar kod skener za dokumente, skener otisaka prstiju

²¹ Nabavljena oprema za biračka mjesta uključuje 175 laptopa, 175 uređaja za elektroničku identifikaciju birača putem otiska prsta i 175 čitača bar koda s osobnih dokumenata, kao i 2 servera za potrebe SIP BiH i IDDEEA-e, 1 Firewall i 2 ekrana.

23. Ukupna vrijednost projekta je 639.991,00 EUR-a.
24. SIP BiH će u narednom razdoblju organizirati primopredaju servera IDDEEA-i za potrebe provedbe pilot projekta 1.
25. Kolegij SIP-a BiH je 02.07.2024. godine imenovao operativni tim za provedbu pilot projekta 1, a kojeg sačinjava pet službenika Sekretarijata SIP-a BiH.²²

1.1. Legislativa

26. Pored prethodno navedenih općih podzakonskih akata koji reguliraju provedbu svih pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine, za potrebu provedbe Pilot projekta 1- Autentifikacija birača i transmisija rezultata, SIP BiH je donio sljedeće podzakonske akte:
 - Pravilnik o čuvanju i posebnim mjerama tehničke zaštite osobnih podataka birača na biračkim mjestima na kojima se provodi pilot projekt 1- Autentifikacija birača i transmisija rezultata i pilot projekt 3 - Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača za Lokalne izbore 2024. godine.²³
 - Plan sigurnosti osobnih podataka na biračkim mjestima na kojima se provode pilot projekt 1 – autentifikacija birača i transmisija rezultata i pilot projekt 3. – biometrijska identifikacija i autentifikacija za Lokalne izbore 2024. godine.²⁴
 - Naputak o radu biračkog odbora na biračkom mjestu na kojem se provodi Pilot projekt 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata.²⁵

1.2. Lokacija provedbe Pilot projekta 1- Autentifikacija birača i transmisija rezultata

27. Pilot projekt 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine provodi se na 165 biračkih mjesta u 11 osnovnih izbornih jedinica (Stari Grad Sarajevo, Domaljevac – Šamac, Bijeljina, Doboj, Goražde, Gradiška, Sanski Most, Srebrenica, Tešanj, Trebinje, Zvornik) što je regulirano u članku 1. Odluke o određivanju biračkih mjesta za provedbu pilot projekata za Lokalne izbore 2024. godine i Odluke o ispravci odluke o određivanju biračkih mjesta za provedbu pilot projekata za Lokalne izbore 2024. godine²⁶.

²² Zapisnik s kolegija Središnjeg izbornog povjerenstva BiH broj: 63/2024 od 02.07.2024. godine

²³ 59. sjednica, 29.08.2024. godine, broj: 05-1-02-2-1879-1/24

²⁴ Akt Broj: 05-02-2-1879-2/24 od 10.09.2024. godine

²⁵ „Službeni glasnik BiH“, broj 61/24, Akt broj: 05-1-02-2-1873-1/24 od 29.08.2024. godine.

²⁶ Akt broj 06-1-07-1-2323-2/24 od 02.10.2024. godine

a) Stari Grad Sarajevo – 46 redovitih biračkih mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
137A001	ŠIROKAČA1	OŠ EDHEM MULABDIĆ UL ZA BEGLUKOM 60
137A002	ŠIROKAČA2	OŠ EDHEM MULABDIĆ UL ZA BEGLUKOM 60
137A003	ŠIROKAČA3	OŠ EDHEM MULABDIĆ UL ZA BEGLUKOM 60
137A004	TOKADŽEKA1	OŠ EDHEM MULABDIĆ UL ZA BEGLUKOM 60
137A005	TOKADŽEKA2	OŠ EDHEM MULABDIĆ UL ZA BEGLUKOM 60
137A006	MAHMUTOVAC 1	OŠ ŠEJH MUHAMED EF.HADŽIJAMAKOVIĆ, UL. IZA HRIDA BR.11
137A007	MAHMUTOVAC 2	OŠ ŠEJH MUHAMED EF.HADŽIJAMAKOVIĆ, UL. IZA HRIDA BR.11
137A008	MAHMUTOVAC 3	OŠ ŠEJH MUHAMED EF.HADŽIJAMAKOVIĆ, UL. IZA HRIDA BR.11
137A009	HRID-JARČEDOLI 1	OŠ ŠEJH MUHAMED EF HADŽIJAMAKOVIĆ, UL. IZA HRIDA 11
137A010	HRID-JARČEDOLI 2	OŠ ŠEJH MUHAMED EF HADŽIJAMAKOVIĆ, UL. IZA HRIDA 11
137A011	HRID-JARČEDOLI 3	OŠ ŠEJH MUHAMED EF HADŽIJAMAKOVIĆ, UL. IZA HRIDA 11
137A012	BABIĆA BAŠČA 1	MZ BABIĆA BAŠČA MAGUDA 1
137A013	BABIĆA BAŠČA 2	MZ BABIĆA BAŠČA MAGUDA 1
137A014	BISTRİK1	OŠ EDHEM MULABDIĆ KONAK 1
137A015	BISTRİK2	OŠ EDHEM MULABDIĆ KONAK 1
137A016	BISTRİK3	OŠ EDHEM MULABDIĆ BISTRİK 31
137A017	BISTRİK4	OŠ EDHEM MULABDIĆ BISTRİK 31
137A018	MJEDENICA	MSŠ HAMDİJE KREŠEVLJAKOVIĆA 55
137A019	MOŠĆANICA 1	MZ MOŠĆANICA SARAJEVSKIH GAZIJA 25
137A020	MOŠĆANICA 2	OŠ VRHBOSNA BARUTHANA 60
137A021	MOŠĆANICA 3	OŠ VRHBOSNA BARUTHANA 60
137A022	MOŠĆANICA 4	OŠ VRHBOSNA BARUTHANA 60
137A023	VRATNIK 1	OŠ HAMDİJA KREŠEVLJAKOVIĆ CARINA 2
137A024	VRATNIK 2	OŠ HAMDİJA KREŠEVLJAKOVIĆ CARINA 2
137A025	VRATNIK 3	MZ VRATNIK MUSTAFE DOVADŽIJE 17
137A026	VRATNIK 4	MZ VRATNIK MUSTAFE DOVADŽIJE 17
137A027	KOVAČI 1	OŠ SABURINA SABURINA 4
137A028	KOVAČI 2	OŠ SABURINA SABURINA 4
137A029	SUMBULUŠA1	OŠ SABURINA SABURINA 4
137A030	SUMBULUŠA 2	OŠ SABURINA SABURINA 4
137A031	MEDRESA 1	TEKSTILNA ŠKOLA MEDRESE 5
137A032	MEDRESA 2	TEKSTILNA ŠKOLA MEDRESE 5
137A033	MEDRESA 3	TEKSTILNA ŠKOLA MEDRESE 5
137A034	MEDRESA 4	TEKSTILNA ŠKOLA MEDRESE 5
137A035	SEDRENIK 1	PROSTOR OŠ NA SEDRENIKU, SEDRENIK BB
137A036	SEDRENIK 2	PROSTOR OŠ NA SEDRENIKU, SEDRENIK BB
137A037	SEDRENIK 3	PROSTOR OŠ NA SEDRENIKU, SEDRENIK BB

137A038	LOGAVINA 1	OŠ M M BAŠESKIJE LOGAVINA 52
137A039	LOGAVINA 2	OŠ M M BAŠESKIJE LOGAVINA 52
137A040	LOGAVINA 3	OŠ M M BAŠESKIJE LOGAVINA 52
137A041	LOGAVINA4	OŠ M M BAŠESKIJE LOGAVINA 52
137A042	LOGAVINA 5	OŠ M M BAŠESKIJE LOGAVINA 52
137A043	BAŠČARŠIJA 1	EKONOMSKI FAKULTET TRG OSLOBOĐENJA 1
137A044	BAŠČARŠIJA 2	EKONOMSKI FAKULTET TRG OSLOBOĐENJA 1
137A045	BAŠČARŠIJA 3	EKONOMSKI FAKULTET TRG OSLOBOĐENJA 1
137A046	FERHADIJA	EKONOMSKI FAKULTET TRG OSLOBOĐENJA 1

b) Domaljevac Šamac – 7 redovitih biračkih mjesta

Kod BM	NazivBM	Lokacija
020A001	DOMALJEVAC OŠ	OSNOVNA ŠKOLA "BRAĆE RADIĆA", DOMALJEVAC
020A002	DOMALJEVAC HKC	HRVATSKI KULTURNI CENTAR , DOMALJEVAC
020A003	DOMALJEVAC OŠ	OSNOVNA ŠKOLA "BRAĆE RADIĆA" DOMALJEVAC
020A004	BAZIK MO	PROSTORIJE MO BAZIK
020A005	GREBNICE OŠ	OSNOVNA ŠKOLA GREBNICE
020A006	DOMALJEVAC HKC	HRVATSKI KULTURNI CENTAR DOMALJEVAC
020A007	GREBNICE OŠ	OSNOVNA ŠKOLA GREBNICE

c) Bijeljina – 28 redovitih biračkih mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
029B012	OŠ KNEZ IVO 1	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA 46
029B013	OŠ KNEZ IVO 2	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA 46
029B014	OŠ KNEZ IVO 3	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA 46
029B015	OŠ KNEZ IVO 4	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA 46
029B016	OŠ KNEZ IVO 5	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA 46
029B017	OŠ KNEZ IVO 6	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA 46
029B051	OŠ KNEZ IVO 7	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA 46
029B103	OŠ KNEZ IVO 8	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA 46
029B106	OŠ KNEZ IVO 9	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA 46
029B111	OŠ KNEZ IVO 10	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA 46
029B121	OŠ KNEZ IVO 11	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA
029B122	OŠ KNEZ IVO 12	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA
029B123	OŠ KNEZ IVO 13	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA
029B133	OŠ KNEZ IVO 14	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA
029B136	OŠ KNEZ IVO 15	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA
029B137	OŠ KNEZ IVO 16	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA
029B138	OŠ KNEZ IVO 17	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA
029B143	OŠ KNEZ IVO 18	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA
029B180	OŠ KNEZ IVO 19	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL. NEZNANIH JUNAKA

029B182	OŠ KNEZ IVO 20	OŠ KNEZ IVO OD SEMBERIJE,UL.NEZNANIH JUNAKA (HOLŠKOLE)
029B090	MODRAN	OŠ MODRAN
029B038	OŠ MEŠA SELIMOVIĆ 2	OŠ MEŠA SELIMOVIĆ,UL.BIJELJINSKA 250,JANJA
029B039	OŠ MEŠA SELIMOVIĆ 3	OŠ MEŠA SELIMOVIĆ,UL.BIJELJINSKA 250,JANJA
029B041	OŠ MEŠA SELIMOVIĆ 4	OŠ MEŠA SELIMOVIĆ,UL.BIJELJINSKA 250,JANJA
029B043	OŠ MEŠA SELIMOVIĆ 5	OŠ MEŠA SELIMOVIĆ,UL.BIJELJINSKA 250,JANJA
029B148	OŠ MEŠA SELIMOVIĆ 6	OŠ MEŠA SELIMOVIĆ,UL.BIJELJINSKA 250, JANJA
029B066	CRNJELOVO GORNJE 1	OŠ CRNJELOVO GORNJE
029B158	CRNJELOVO GORNJE 2	OŠ CRNJELOVO GORNJE

d) Doboj – 17 redovitih biračkih mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
038B074A	KOTORSKO	OSNOVNA ŠKOLA
038B074B	KOTORSKO	OSNOVNA ŠKOLA
038B074C	KOTORSKO	OSNOVNA ŠKOLA
038B012	OŠ SVETI SAVA 1	OŠ SVETI SAVA
038B013	OŠ SVETI SAVA 2	OŠ SVETI SAVA
038B018A	OŠ VUK KARADŽIĆ 5	OŠ VUK KARADŽIĆ/SPORTSKA SALA/
038B018B	OŠ VUK KARADŽIĆ 5	OŠ VUK KARADŽIĆ/SPORTSKA SALA/ ²⁷
038B019	OŠ VUK KARADŽIĆ 3	OŠ VUK KARADŽIĆ
038B020	OŠ VUK KARADŽIĆ 4	OŠ VUK KARADŽIĆ
038B021	OŠ VUK KARADŽIĆ 1	OŠ VUK KARADŽIĆ
038B022	OŠ VUK KARADŽIĆ 2	OŠ VUK KARADŽIĆ
038B023A	SAOBRAĆAJNI FAKULTET 1	SAOBRAĆAJNI FAKULTET
038B023B	SAOBRAĆAJNI FAKULTET 1	SAOBRAĆAJNI FAKULTET
038B024	SAOBRAĆAJNI FAKULTET 2	SAOBRAĆAJNI FAKULTET
038B025A	PIJESKOVI	SAOBRAĆAJNI FAKULTET
038B025B	PIJESKOVI	SAOBRAĆAJNI FAKULTET
038B026	PIJESKOVI	SAOBRAĆAJNI FAKULTET

e) Goražde – 7 redovitih biračkih mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
167A002	OŠ HUSEIN EF.ĐOZO 1	OŠ HUSEIN EF. ĐOZO
167A003	OŠ HUSEIN EF.ĐOZO 2	OŠ HUSEIN EF. ĐOZO

²⁷ Odluka o ispravci odluke o određivanju biračkih mjesta za provedbu pilot projekata za Lokalne izbore 2024. godine od 02.10.2024. godine

167A004	OŠ HUSEIN EF.ĐOZO 3	OŠ HUSEIN EF. ĐOZO
167A005	OŠ HUSEIN EF.ĐOZO 4	OŠ HUSEIN EF. ĐOZO
167A006	SSŠ DŽEMAL BIJEDIĆ 1	SSŠ DŽEMAL BIJEDIĆ
167A007	SSŠ DŽEMAL BIJEDIĆ 2	SSŠ DŽEMAL BIJEDIĆ
167A021	MRAVINJAC	MZ MRAVINJAC

f) Gradiška – 14 redovitih biračkih mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
010B004	VRBAŠKA	OSNOVNA ŠKOLA VRBAŠKA
010B055	CENTAR 1	OSNOVNA ŠKOLA VASA ČUBRILović
010B057	CENTAR 3	OSNOVNA ŠKOLA VASA ČUBRILović GRADIŠKA
010B064	SENJAK 3	OSNOVNA ŠKOLA DANILO BORKović
010B065	SENJAK 4	OSNOVNA ŠKOLA DANILO BORKović GRADIŠKA
010B066	SENJAK 5	OSNOVNA ŠKOLA DANILO BORKović - GRADIŠKA
010B072	SENJAK 7	OSNOVNA ŠKOLA DANILO BORKović
010B080	SENJAK 9	OSNOVNA ŠKOLA DANILO BORKović GRADIŠKA
010B084	SENJAK 8	OSNOVNA ŠKOLA DANILO BORKović
010B062	SENJAK 1	SREDNJA STRUČNA I TEHNIČKA ŠKOLA GRADIŠKA
010B071	SENJAK 6	SREDNJA STRUČNA I TEHNIČKA ŠKOLA
010B069	KOZINCI 2	STADION KOZINCI
010B079	KOZINCI 3	STADION KOZINCI
010B076	GIMNAZIJA	GIMNAZIJA

g) Sanski Most – 8 redovitih biračkih mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
032A006	GRAD LIJEVA OBALA 2	JU "MJEŠOVITA SREDNJA ŠKOLA S.MOST
032A008A	GRAD LIJEVA OBALA 3	JU "MJEŠOVITA SREDNJA ŠKOLA S.MOST
032A008B	GRAD LIJEVA OBALA 3	JU "MJEŠOVITA SREDNJA ŠKOLA S.MOST
032A009	GRAD LIJEVA OBALA 4	JU "MJEŠOVITA SREDNJA ŠKOLA S.MOST
032A010	MAHALA 1	OŠ "MAHALA"
032A011	MAHALA 2	OŠ "MAHALA"
032A023	FAJTOVCI	OŠ "FAJTOVCI"
032A026	GORICE - LUKAVICE	OŠ "FAJTOVCI"

h) Srebrenica – 7 redovitih biračkih mjesta

KOD BM	Naziv BM	Lokacija
105B012A	SKELANI	OŠ SKELANI
105B012B	SKELANI	OŠ SKELANI
105B004	POTOČARI 1	OŠ POTOČARI
105B006	POTOČARI 2	OŠ POTOČARI
105B003	OŠ SREBRENICA 1	OŠ SREBRENICA

105B007	OŠ SREBRENICA 2	OŠ SREBRENICA
105B023	OŠ SREBRENICA 3	OŠ SREBRENICA

i) Tešanj – 9 redovitih biračkih mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
039A024A	ŠIJE	PODRUČNA ŠKOLA
039A024B	ŠIJE	PODRUČNA ŠKOLA
039A024C	ŠIJE	PODRUČNA ŠKOLA
039A007	JELAH 1	OŠ JELAH
039A008	JELAH 2	OŠ JELAH
039A009	JELAH 3	OŠ JELAH
039A033	JELAH 4	OŠ JELAH
039A037	JELAH 5	OŠ JELAH
039A039	JELAH 6	OŠ JELAH

j) Trebinje – 8 redovitih biračkih mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
182B008	VINOGRADI 1	OŠ SVETI VASILJE OSTROŠKI GORICA NIKŠIĆKI PUT 19
182B009	VINOGRADI 2	OŠ SVETI VASILJE OSTROŠKI GORICA NIKŠIĆKI PUT 19
182B026A	NIKŠIĆKI PUT	OŠ SVETI VASILJE OSTROŠKI GORICA NIKŠIĆKI PUT 19
182B033	VINOGRADI 3	OŠ SV VASILJE OSTROŠKI GORICA
182B038	VINOGRADI 4	OŠ SV VASILJE OSTROŠKI
182B011	POLICE 1	OŠ VUK KARADŽIĆ MILOŠA CRNJANSKOG BB
182B012	POLICE 2	OŠ VUK KARADŽIĆ MILOŠA CRNJANSKOG BB
182B025	POLICE 3	OŠ VUK KARADŽIĆ MILOŠA CRNJANSKOG BB

k) Zvornik – 14 redovitih biračkih mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
083B062	ORAOVAC	OŠ ORAOVAC
083B011	NOVO NASELJE 1	SŠC ZVORNIK
083B012	NOVO NASELJE 2	SŠC ZVORNIK
083B013	NOVO NASELJE 3	SŠC ZVORNIK
083B014	NOVO NASELJE 4	SŠC ZVORNIK
083B015	NOVO NASELJE 5	SŠC ZVORNIK
083B016	NOVO NASELJE 6	SŠC ZVORNIK
083B017	NOVO NASELJE 7	SŠC ZVORNIK
083B018	NOVO NASELJE 8	SŠC ZVORNIK
083B022	EKONOMIJA 1	PROSTORIJE MJESNE ZAJEDNICE
083B023	EKONOMIJA 2	PROSTORIJE MJESNE ZAJEDNICE

083B026A	ČELOPEK	OŠ ČELOPEK
083B026B	ČELOPEK	OŠ ČELOPEK
083B026C	ČELOPEK	OŠ ČELOPEK

1.3. Tehnički aspekt pilot projekta 1 - Autentifikacija birača i transmisija rezultata

28. Za potrebe implementacije pilot projekta 1, SIP BiH je pripremio dokument Okvirna mapa puta (OMP) za implementaciju pilot projekta SIP BiH uz potporu Europske unije pod nazivom „*Autentifikacija birača i unos i transmisija rezultata s biračkog mjesta*“²⁸ koja sadrži detaljan plan implementacije projekta, precizira ulogu svih sudionika pilot projekta i projektnih timova, definira njihova prava i obveze, precizira sadržaj i vremenski okvir planiranih aktivnosti, način izvješćivanja, monitoringa i druge neophodne ljudske i tehničke resurse.
29. Projektnim zadatkom predviđene su aktivnosti koje podrazumijevaju uspostavu Informacijskog sustava identifikacije s korištenjem biometrijskih podataka i otisaka prstiju birača, kako bi se spriječile zlouporabe vezane uz identitet birača, kao što su glasovanje u ime druge osobe, višestruko glasovanje, te zlouporaba glasovanja nakon zatvaranja biračkih mjesta. Istodobno, uspostavlja se i Informacijski sustav za unos i prijenos rezultata s biračkih mjesta kako bi se brže dobili rezultati izbora putem web aplikacije.
30. Za realizaciju projektnih aktivnosti potrebno je ispuniti pojedinačne aktivnosti koje prethode postizanju očekivanih rezultata, a to su:
- pripremljene zakonske pretpostavke i podzakonski akti (Naputak o organizaciji i provedbi Pilot projekta).
 - hardver nabavljen, instaliran i testiran.
 - softver razvijen, instaliran i testiran.
 - izvršena obuka izborne administracije (10 osoba iz SIP BiH i 200 osoba OIP/GIP).
 - proveden predtest za TEST I. na lokaciji SIP BiH.
 - proveden TEST I. na lokaciji SIP BiH.
 - proveden TEST II. na lokaciji partnerskih općina/gradova.²⁹
 - proveden Pilot projekt u 11 općina na 165 biračkih mjesta na dan Lokalnih izbora 2024. godine.

²⁸ Usvojen 16.01.2024. godine na Kolegiju SIP BiH, broj: 04-2-50-4-1192-38/20 od 31.01.2024. godine, a dostavljen zainteresiranim stranama 19.01.2024. godine;

²⁹ Okvirnom mapom puta (OMP) je predviđeno da će se TEST II. provesti u razdoblju 27.03.-04.04.2024. godine i predviđao je dvije opcije. Opcija 1. je podrazumijevala test identifikacije i autentifikacije birača, a Opcija 2. je podrazumijevala testiranje elektroničke transmisije rezultata. TEST II se realizirao u razdoblju 27.09.-29.09.2024. za vrijeme obuke operatera - osobe koje rabe tehničku opremu u procesu autentifikacije birača i transmisije rezultata.

- izvršena evaluacija projekta i pripremljeno izvješće s preporukama na temelju izvršene analize.³⁰
31. **Predstavnici SIP-a BiH su s predstavnicima IDDEEA-e** u cilju priprema za provedbu pilot projekta 1, **održali sastanke s općinskim izbornim povjerenstvima**: 15.07.2024. godine u Goraždu i Trebinju, 16.07.2024. godine u Zvorniku, Bijeljini i Srebrenici, 17.07.2024. godine u Doboju, Domaljevac - Šamcu i Gradišci, 18.07.2024. godine u Sanskom Mostu i Tešnju, te 22.07.2024. godine u Starom Gradu Sarajevo.
 32. Sukladno projektnom zadatku, kompanija iBusiness kao ugovorna strana/implementator projekta je **28.07.2023. godine** isporučila hardversku komponentu projekta SIP BiH koju čine: prijenosna računala 175 kom; čitač otisaka prstiju 175 kom; čitač barkoda 175 kom; serveri 2 kom; Firewall 1 kom; ekrani 2 kom.
 33. UNIS Telekom kao ugovorna strana/implementator projekta je izradio softversko rješenje za identifikaciju birača putem otiska prsta i softversko rješenje unosa i brzog prijenosa rezultata s biračkog mjesta do SIP BiH.³¹
 34. Dana **09.04.2024. godine** u Centru za edukaciju SIP BiH, realizirano je predtestiranje **aplikacije za identifikaciju i autentifikaciju birača**.
 35. **U razdoblju od 23.04. do 25.04.2024. godine** u koordinaciji s UNIS Telekomom, predstavnici iBusiness-a su u Centru za edukaciju SIP BiH **izvršili instalaciju aplikacije za identifikaciju birača na biračkom mjestu, instalaciju klijentske licence za biometrijski sustav Neurotechnology Megamatcher, te instalaciju aplikacije za unos i brz transfer rezultata** na 175 laptopa nabavljenih u okviru pilot projekta. S tim u vezi, službe Tajništva SIP BiH su sačinile inpute vezane za instalaciju aplikacija na laptope, te predložile rješenja za poduzimanje daljnjih koraka radi implementacije pilot projekta.
 36. U cilju usuglašavanja svih aspekata provedbe pilot projekta 1, **dana 12.07.2024. godine** u prostorijama SIP-a BiH je **održan sastanak članova operativnog tima za provedbu pilot projekta 1**, a radi finaliziranja prijedloga za unaprjeđenje aplikacije za identifikaciju i autentifikaciju birača, strukturiranja normativnih propisa, planiranja posjeta osnovnim izbornim jedinicama gdje se planira održati pilot projekt, utvrđivanja mogućnosti pristupa i postavke opreme na biračkim mjestima konekcijama s telekomunikacijskim operaterima, uspostave zaštićene konekcije i prijenosa podataka, te uloge IDDEEA-e u uspostavi baze podataka za biračka mjesta.
 37. U cilju definiranja procedura za zaštitu osobnih podataka birača, predsjednica SIP BiH **dr. Irena Hadžiabdić je s glavnim tajnikom i predstavnikom Sektora za pravne poslove i upravno rješavanje 08.08.2024. godine** održala sastanak s predstavnicima Agencije za zaštitu osobnih podataka u BiH.

³⁰ Provedba Pilot projekta bi u konačnici omogućila da se dobije projekciju o funkcionalnosti softvera novih aplikacija, ocijeni koliko je predloženi sustav prihvatljiv od strane korisnika i da se dobiju pokazatelji o benefitima primjene novih tehnologija u smislu povećanja brzine i točnosti identifikacije birača, odnosno da li predloženi sustav prijenosa rezultata izravnim unosom na biračkim mjestima daje očekivane rezultate, u smislu generiranja preliminarnih rezultata izbora.

³¹ Dana 13.09.2024. godine je u Centru za edukaciju SIP BiH, realiziran Test I. aplikacije za identifikaciju i autentifikaciju birača za članove SIP BiH, uposlene u Tajništvu SIP-a BiH. U suradnji s OIP u kojima se provodi pilot projekt 1 u razdoblju 27.09.-29.09.2024. godine organiziran je Test II.

38. Kako bi se osigurala internet pokrivenost lokacija na kojima će se provesti pilot projekt 1, dana **29.07.2024. godine održan je sastanak s predstavnicima BH Telecoma** radi razmatranja mogućnosti osiguranja internet prometa i sigurne mreže (VPN tunela). S tim u vezi, SIP BiH je dana **09.08.2024. godine uputio zahtjev BH Telecomu**³² za osiguranje 170 kartica za internet promet s biračkih mjesta na kojima će se provoditi pilot projekt 1 do sjedišta SIP BiH, usluge sigurne veze (tunela) kako komunikacija između biračkog mjesta i sjedišta SIP BiH ni na koji način ne bi mogla biti kompromitirana. Usluge BH Telecoma bi se rabile na izborni dan 06.10.2024. godine na način da bi se od trenutka otvaranja biračkog mjesta vršila autentifikacija birača gdje bi se matematičkim algoritmom biometrijskog podatka otiska prsta putem internet veze provjeravali podatci s bazama podataka IDDEEA-e, te bi se istom vezom vraćala povratna informacija do biračkog mjesta. Nakon zatvaranja biračkog mjesta internet konekcija i zaštićena mreža bi se rabila za transfer rezultata s biračkog mjesta do sjedišta SIP BiH. BH Telecom je 29.07.2024. godine dostavio ponudu o pružanju usluga koje su zahtijevane radi provedbe pilot projekta 1.
39. U cilju osiguranja internet pokrivenosti lokacija na kojima će se provesti pilot projekt 1, u prostorijama SIP-a BiH **14.08.2024. godine** je održan sastanak s predstavnicima **MTEL-a**. Razmatrane su mogućnosti nabave 170 SIM kartica s 20 GB interneta, kao i 170 USB modema za kartice, te osiguranje sigurne mreže (VPN tunela) za potrebe prijenosa podataka otisaka prsta i transfera rezultata s biračkog mjesta prema SIP-u BiH. Na sastanku je dogovoreno da MTEL dostavi ponudu, te da osigura potporu na dan izbora, te dostavi listu dežurnih timova i dežurnih brojeva. Prije održavanja izbora predstavnici MTEL-a i Tajništva SIP BiH će izvršiti testiranja internet pokrivenosti biračkih mjesta na kojima se planira provesti pilot projekt 1. MTEL je 14.08.2024. godine dostavio ponudu o pružanju usluga koje su zahtijevane radi provedbe pilot projekta 1.
40. Dana **14.08.2024. godine** je održan **online sastanak s predstavnicima UNIS Telekoma i IDDEEA-e** o finaliziranju aktivnosti izrade aplikacije za autentifikaciju birača, updatea (ažuriranja) aplikacije na 175 laptopa i uspostave veze između SIP-a BiH i IDDEEA-e putem optičkog kabela.
41. **Dana 06.09.2024. godine i 11.09.2024. godine**, u koordinaciji s UNIS Telekomom, predstavnici iBusiness-a su u Centru za edukaciju SIP BiH **izvršili update (ažuriranje) aplikacije za identifikaciju birača na biračkom mjestu, instalaciju klijentske licence za biometrijski sustav Neurotechnology Megamatcher, te update (ažuriranje) aplikacije za unos i brz transfer rezultata.**
42. Sukladno Korisničkom napatku za aplikaciju za identifikaciju birača na biračkom mjestu,³³ dana **13.09.2024. godine** je u Centru za edukaciju SIP BiH, realiziran **TEST I aplikacije za identifikaciju i autentifikaciju birača za članove SIP BiH, uposlene u Tajništvu SIP-a BiH u terminu od 13:30 do 14:25 sati.**³⁴ U fazi TEST-a I aplikacije

³² Akt broj: 04-50-4-1149-31/ 23 od 09.08.2024. godine

³³ Korisnički napatuk za aplikaciju za identifikaciju birača na biračkom mjestu je UNIS Telekom dostavio SIP-u BiH.

³⁴ Dobrovoljni pristanak za sudjelovanje u aktivnosti TEST I aplikacije za identifikaciju i autentifikaciju birača su iskazale 63 osobe na improviziranom biračkom mjestu 136A018 Centar Sarajevo koje je bilo postavljeno u Centru za edukaciju.

za identifikaciju i autentifikaciju birača razmatrana su vremenska razdoblja: ukupno provedenog vremena na biračkom mjestu po osobi, vremena potrebnog za identifikaciju birača, tj. za očitavanja osobnog dokumenta (osobne iskaznice ili vozačke dozvole) po osobi, kao i vremena za autentifikaciju birača tj. vremena potrebnog za očitavanje otiska prsta po osobi, uz evidentiranje da li su očitavanja osobnog dokumenta i otiska prsta bila uspješna ili ne. TEST-om I je utvrđeno da **prosječno vrijeme zadržavanja birača na biračkom mjestu u procesu identifikacije i autentifikacije iznosi 27 sekundi** (što je manje za 90 sekundi u odnosu na vrijeme dobiveno na predtestu).³⁵ **Prosječno vrijeme potrebno za identifikaciju birača putem osobnog dokumenta iznosi 3 sekunde** (što je manje za 9 sekundi u odnosu na vrijeme dobiveno na predtestu).³⁶ **Prosječno vrijeme za autentifikaciju birača putem otiska prsta iznosi 10 sekundi** (što je približno jednako rezultatu koji je dobiven u fazi predtesta).³⁷

43. Također je zabilježeno da se za uspješnu autentifikaciju kvaliteta otiska prsta kretao u rasponu od 40% ili više (primjer očitanoг kvaliteta otiska prsta):

Slika 2. Kvaliteta otiska prsta

44. **TEST-om II su predviđena testiranja po dvije opcije: Opcija 1. test identifikacije i autentifikacije birača, a Opcija 2. test unosa i elektronske transmisije rezultata** na lokaciji 11 izbornih komisija u kojim se provodi pilot projekat 1. **transmisije rezultata** na lokaciji 11 izbornih komisija u kojim se provodi pilot projekat 1. TEST II, Opcija 1. test identifikacije i autentifikacije birača je proveden tijekom obuke operatera u partnerskim općinama i to: **27.09.2024.** u OIP Trebinje, OIP Goražde i OIP Srebrenica, **28.09.2024.** godine u OIP Stari Grad Sarajevo, OIP Gradiška, OIP Zvornik, OIP Bijeljina, OIP Domaljevac - Šamac i OIP Sanski Most, te **29.09.2024.** godine u OIP Doboj i OIP Tešanj. TEST II Opcija 2. test unosa i elektronske transmisije rezultata je provedena u razdoblju 30.09.- 02.10.2024. godine u partnerskim općinama obuhvaćenih

³⁵ Prosječno vrijeme zadržavanja birača na biračkom mjestu u procesu identifikacije i autentifikacije u fazi predtesta je iznosilo 118 sekundi (odnosno 1,9 minuta).

³⁶ Prosječno vrijeme potrebno za identifikaciju birača putem osobnog dokumenta u fazi predtesta je iznosilo 12 sekundi.

³⁷ Prosječno vrijeme za autentifikaciju birača putem otiska prsta u fazi predtesta je iznosilo 9 sekundi.

pilot projektom 1. TEST-om II su se testirale obje navedene opcije kako bi se utvrdila funkcionalnost aplikacije za identifikaciju i autentifikaciju birača na terenu, te funkcionalnost aplikacije za unos testnih rezultata i transmisije rezultata u SIP BiH putem sigurnog kanala. Za provođenje TEST-a II SIP BiH je izbornim povjerenstvima dostavio Dodatno pojašnjenje za rad na aplikaciji transmisija izbornog rezultata.³⁸

45. Na dan izbora rezultati će se na biračkom mjestu unijeti u aplikaciju, te s biračkog mjesta prenijeti putem sigurnog tunela telekom operatora prema serveru SIP-a BiH. Rezultati će neovisno od JIIS sustava biti objavljeni na web stranici SIP-a pod nazivom „Pilot projekt 1- transmisija rezultata“.

1.3.1 Način provedbe Pilot projekta 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata

46. Člankom 4. Odluke o djelokrugu primjene pilot projekta SIP BiH za Lokalne izbore i člankom 4. (Autentifikacija birača i transmisija rezultata) Napatka o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija, opisana je procedura autentifikacije birača, kao postupak potvrđivanja identiteta birača na biračkom mjestu, koji se vrši nakon izvršene identifikacije putem osobnog dokumenta iz članka 5.12 stavak (4) Izbornog zakona BiH, i podrazumijeva proceduru poredbe matematičkog modela otiska prsta u evidencijama IDDEEA-e. Dalje je opisana transmisija rezultata kao postupak unosa izbornih rezultata u JIIS putem online aplikacije i vrši se nakon ručnog prebrojavanja rezultata glasovanja na biračkim mjestima.
47. U svrhu provedbe pilot projekta autentifikacije birača i transmisije rezultata na biračkom mjestu rabe se prijenosna računala, skeneri/čitači otiska prsta, bar kod skeneri i mobilni internet paketi s USB modemom.
48. **Tehničku opremu** iz članka 8. Napatka o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija, Središnje izborna povjerenstvo BiH **dostavlja na biračko mjesto** uz koordinaciju s izbornim povjerenstvima i na temelju Plana dostave, a o čemu se vodi poseban Zapisnik. Oprema se dostavlja najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta.
49. **Operater** imenovan od strane SIP BiH je zadužen za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za povrat. Operater je obvezan tehničku opremu, u koordinaciji s izbornim povjerenstvima instalirati na biračkom mjestu odmah nakon zaprimanja opreme od strane biračkog odbora, te provjeriti funkcionalnost dostavljene opreme o čemu izvješćuje izborna povjerenstva. Postupak instaliranja i načina provjere opreme je reguliran Instrukcijom za izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica u kojima se provodi „Pilot projekt 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata“.³⁹

³⁸ Dokument je sačinjen na principu korisničkog naputka za korisnike aplikacije.

³⁹ Instrukcija za izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica u kojima se provodi „Pilot projekt 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata“ razmatrana na kolegiju SIP-a BiH 17.09.2024. godine

50. Operater je dužan biti na biračkom mjestu najmanje 1 sat prije otvaranja biračkog mjesta i ponovno provjeriti sve funkcionalnosti opreme o čemu izvješćuje izborno povjerenstvo putem predsjednika biračkog odbora. U slučaju tehničkih problema s opremom, odluku o nastavku izbornih aktivnosti na biračkom mjestu donosi SIP BiH.

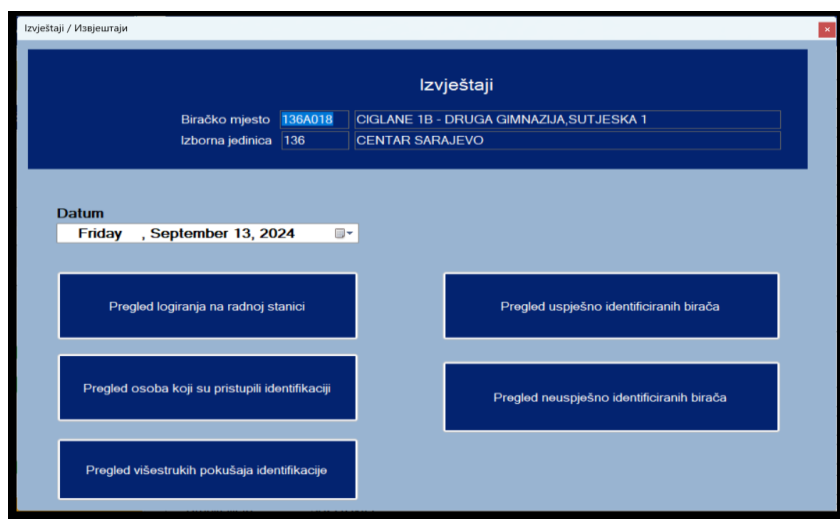
a. Proces identifikacije i autentifikacije

51. Proces identifikacije i autentifikacije je opisan u članku 12. Naputka o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija. Prilikom ulaska na biračko mjesto radi identifikacije i glasovanja svaki birač mora predočiti jedan od važećih osobnih dokumenata radi identifikacije.⁴⁰
52. Nakon što član biračkog odbora pronade ime birača na izvatku iz Središnjeg biračkog popisa (SBP), identifikacijski dokument birača predaje operateru (članak 9. stavak (1) Naputka o radu biračkog odbora na biračkom mjestu na kojem se provodi Pilot projekt 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata). Operater po preuzimanju identifikacijskog dokumenta isti skenira na bar čitač kako bi utvrdio da li je ime birača upisano na izvatku iz SBP-a za to biračko mjesto. Ukoliko je operater preuzeo putovnicu tada upisuje u aplikaciju jedinstveni matični broj birača kako bi utvrdio da se ime birača nalazi na izvatku iz SBP-a.
53. Nakon utvrđenog identiteta, i pronalaska imena u Središnjem biračkom popisu (SBP) birač se potpisuje na izvatku iz SBP-a istovjetno kao na identifikacijskom dokumentu.
54. Nakon što se birač potpisao na izvatku iz SBP-a, operater upućuje birača da stavi kažiprst desne ruke na čitač otiska prsta kako bi izvršio autentifikaciju. Ukoliko se autentifikacija ne može provesti s kažiprstom desne ruke, operater upućuje birača da na čitač otiska prsta stavlja redosljedom palac desne ruke, kažiprst lijeve ruke i palac lijeve ruke kako bi se autentifikacija birača izvršila.⁴¹
55. Nakon izvršene autentifikacije operater vraća biraču identifikacijski dokument i upućuje birača da preuzme svoje glasačke listiće od člana biračkog odbora koji izdaje glasačke listiće (članak 9. stavak (4) Naputka o radu biračkog odbora na biračkom mjestu na kojem se provodi Pilot projekt 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata).
56. **U slučaju neuspjele autentifikacije**, ukoliko operater kod birača nije u stanju utvrditi identitet na temelju otiska prsta o tome će obavijestiti predsjednika biračkog odbora. Nakon što dobije obavijest da se za određenog birača ne može utvrditi identitet putem otiska prsta, predsjednik biračkog odbora zajedno s članom biračkog odbora ponovno utvrđuje identitet birača i popunjava Obrazac potvrda identiteta birača nakon neuspjele autentifikacije (PIBNA), koji potpisuju predsjednik biračkog odbora i član zadužen za identifikaciju (članak 10. stavak (2) Naputka o radu biračkog odbora na biračkom mjestu na kojem se provodi Pilot projekt 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata).

⁴⁰ Sukladno članku 5.12 Izbornog zakona BiH.

⁴¹ Kada birač stavi otisak odgovarajućeg prsta na čitač otiska prsta isti se putem aplikacije i matematičkog modela otiska prsta uspoređuje s bazom podataka IDDEEA-e.

57. **U slučaju glasovanja u ime druge osobe**, glasovanje se prekida i zove se policija. Predsjednik biračkog odbora će u ZARBO evidentirati ovaj slučaj, zapisujući podatke s identifikacijskog dokumenta kojim je pokušao glasovanje i podatke osobe koja je pokušala glasovanje ukoliko raspolaže tim podacima. O navedenim slučajevima predsjednik biračkog odbora odmah obavještava izbornu povjerenstvo (članak 12. stavak (7) Naputka o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija).
58. Ukoliko je **birač slijep, nepismen ili osoba s invaliditetom, birač ima pravo rabiti pomoć druge osobe** koju on izabere i uz odobrenje predsjednika biračkog odbora, poštujući procedure propisane člankom 19. Pravilnika o provedbi izbora.⁴²
59. **O cjelokupnom postupku autentifikacije birača vodi se posebno izvješće** koje sadrži vrijeme otvaranja i zatvaranja biračkog mjesta, ukupnu izlaznost na biračkom mjestu, statistike o spolu i starosti birača, broju uspješnih autentifikacija, broju neuspjelih autentifikacija, informaciju o pokušaju glasovanja u ime druge osobe, eventualnim problemima u radu aplikacije, eventualnim problemima s internet konekcijom, te druga zapažanja od strane operatera i predsjednika biračkog odbora.
60. Osim toga, aplikacija za identifikaciju i autentifikaciju birača na kraju dana ima opciju izvješćivanja koje se sastoji od:
- Izvješća – Pregled logiranja na radnoj stanici;
 - Izvješća – Pregled osoba koje su pristupile identifikaciji;
 - Izvješća – Pregled uspješno identificiranih birača;
 - Izvješća – Pregled neuspješno identificiranih rezultata.

Slika 3: Pregled izvješća koje sadrži aplikacija za identifikaciju i autentifikaciju birača

⁴² Broj akta: 05-1-02-2-605-1/24 od 03.05.2024. („Službeni glasnik BiH“, broj 31/24)

b. Transmisija rezultata

61. Za potrebe transmisije rezultata s biračkog mjesta svakom biračkom mjestu se omogućuje pristup JIIS-u. Operater ili član biračkog odbora putem odgovarajuće aplikacije unosi sljedeće podatke:
 - a) Vrijeme otvaranja biračkog mjesta i eventualni komentar,
 - b) Odaziv u 11.00 sati,
 - c) Odaziv u 15.00 sati,
 - d) Odaziv u 19.00 sati,
 - e) Zatvaranje biračkog mjesta.
62. Nakon **zatvaranja biračkog** mjesta provode se procedure prebrojavanja glasačkih listića propisanih člankom 15.-30. Pravilnika o Provedbi izbora u Bosni i Hercegovini.⁴³
63. **Unos rezultata izbora u aplikaciju** vrši se odmah nakon završavanja prebrojavanja određene razine i unosa rezultata u ZR obrazac. Izborni rezultati se putem „sigurnog tunela“ transferiraju na server SIP-a BiH (članak 15. stavak (5) Naputka o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija).
64. **Način pristupa, ovlaštenja i dodjela korisničkih prava te kontrola izbornih rezultata** je regulirana člankom 12. Naputka o radu biračkog odbora na biračkom mjestu na kojem se provodi Pilot projekt 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata.
65. Nakon završetka rada biračkog odbora operater je dužan **deinstalirati i propisno zapakirati tehničku opremu**. Predsjednik biračkog odbora je dužan opremu uz osjetljivi izborni materijal **dostaviti s biračkog mjesta izbornom povjerenstvu, gdje se oprema skladišti do povrata SIP-u BiH**.

1.3.2 Mjere sigurnosti i zaštite uređaja i podataka

66. **Mjere sigurnosti i zaštite uređaja i podataka** su regulirane u članku 18. Pravilnika o načinu čuvanja i posebnim mjerama tehničke zaštite osobnih podataka birača na biračkim mjestima na kojima se provode pilot projekt 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata i Pilot projekt 3. – Biometrijska identifikacija i transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine (u daljnjem tekstu Pravilnik).
67. **Raspoloživost podataka** potrebnih za pripremu i provedbu Pilot projekta 1- Autentifikacija birača i transmisija rezultata osigurava se na temelju uzimanja otiska prsta birača na biračkom mjestu koji se pretvara u matematički algoritam, koji se uspoređuje s algoritmom otiska prsta birača u evidencijama kojima raspolaže IDDEEA. Evidencijama koje se nalaze na serverima IDDEEA-e se pristupa putem internet konekcije.

⁴³ Broj akta: 05-1-02-2-605-1/24 od 03.05.2024. („Službeni glasnik BiH“, broj 31/24)

68. **Zaštita osobnih podataka u automatskoj obradi** provodi se kroz tehničke mjere, organizacijske mjere, mrežne barijere, prava pristupa, sigurnosne kopije, pristup u telekomunikacijski, računalni i aplikacijski sustav, kroz uporabu jedinstvenih korisničkih imena i propusnica za pristup sustavu, praćenje pristupa i pokušaja neovlaštenog pristupa sustavu, osobe odgovorne za zaštitu osobnih podataka i provjeravanje rada sustava sukladno odredbama Pravilnika o upravljanju i sigurnosti informacijskih sustava SIP BiH.⁴⁴
69. **Uspostava komunikacije** je definirana člankom 9. Pravilnika o čuvanju i posebnim mjerama tehničke zaštite osobnih podataka birača na biračkim mjestima na kojima se provodi pilot projekt 1- Autentifikacija birača i transmisija rezultata i pilot projekt 3- Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača za Lokalne izbore 2024 godine. Komunikacija između SIP BiH i IDDEEA-e vrši se putem sigurne SDH mreže. Za potrebe provedbe pilot projekta razvijena je posebna aplikacija za autentifikaciju birača koja se instalira na prijenosna računala koja će biti postavljena na biračka mjesta na kojima se provodi pilot projekt. Pristupna točka s biračkog mjesta je u SIP BiH i ostvaruje se putem usluga telekom operatora u BiH koji za potrebe ovog projekta osiguravaju posebnu zaštićenu mrežu kojom će biti omogućen samo protok podataka između biračkog mjesta i servera SIP BiH.
70. **Sigurni tunel** je komunikacijski sustav, uspostavljen putem telekom operatora u BiH koji omogućava razmjenu podataka s prijenosnog računala na biračkom mjestu i servera u SIP-u BiH i IDDEEA-e uz punu zaštitu podataka (članak 2. Naputka o radu biračkog odbora na biračkom mjestu na kojem se provodi Pilot projekt 1- Autentifikacija birača i transmisija rezultata).
71. **Osobni podatci**⁴⁵ koji se rabe za potrebe pilot projekta su:
1. Jedinstveni matični broj – JMB birača
 2. Broj osobne iskaznice birača
 3. Datum isteka važenja osobne iskaznice birača
 4. Broj vozačke dozvole birača
 5. Datum isteka važenja vozačke dozvole birača
 6. Broj putovnice birača
 7. Datum isteka važenja putovnice birača
 8. Biometrijski otisci prstiju birača
 9. Fotografija birača.
72. **Planom sigurnosti osobnih podataka na biračkim mjestima** na kojima se provode Pilot projekt 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata, i Pilot projekt 3 – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača za Lokalne izbore 2024. godine (u daljnjem tekstu: Plan sigurnosti) utvrđuju se organizacijske i tehničke mjere kojima se osigurava zaštita osobnih podataka koji se obrađuju na biračkim mjestima na kojima se provode pilot projekti.

⁴⁴ Broj: 06-2-02-2-1516-1/2021 od 15.12.2021. godine

⁴⁵ Osobni podatci koji se rabe za potrebe pilot projekata su istovjetni podacima sadržanim u evidencijama SIP-a BiH i IDDEEA-e i rabe se isključivo za potrebe provedbe pilot projekata.

73. **Povjerljivost podataka** osigurava se na način da samo ovlaštene osobe imaju pristup osobnim podacima.
74. Sve osobe koje na bilo koji način raspolažu osobnim podacima imaju **obvezu potpisivanja Izjave o zaštiti osobnih** podataka.
75. **Osobe ovlaštene za pristup osobnim podacima** su zaposlenici SIP-a BiH i IDDEEA-e koji rade na poslovima pripreme i organizacije pilot projekata, osoblje angažirano od strane Izvođača projekta, operateri i glavni operateri na biračkim mjestima i članovi biračkih odbora u okvirima ovlaštenja propisanih podzakonskim aktima kojima se regulira rad biračkih odbora na biračkim mjestima na kojima se provode pilot projekti.
76. **Ovlaštenja zaposlenika** SIP-a BiH i IDDEEA-e proizilazi iz sistematiziranih radnih mjesta koja su vezana za rad s osobnim podacima i posebnim odlukama rukovodstva institucija donesenim u cilju pripreme i organizacije pilot projekta.
77. **Izvođači** imaju pristup osobnim podacima u onolikoj mjeri koja je neophodna za pripremu i konfiguraciju uređaja potrebnih za realizaciju pilot projekta.
78. **Glavni operateri i operateri** imaju pristup osobnim podacima u onolikoj mjeri koja je neophodna za potrebe provedbe pilot projekata na biračkim mjestima, a koja se sastoji od uzimanja otiska prsta putem čitača otisaka prsta, uzimanja podataka s osobnih dokumenata putem strojno čitljivih zona ili broja osobnog dokumenta i provjere osobnih podataka potrebnih za utvrđivanje identiteta i autentifikacije birača.
79. **Članovi biračkog odbora** imaju pristup osobnim podacima u onolikoj mjeri koja je neophodna za potrebe provedbe izbornog procesa na biračkom mjestu radi provjere osobnih podataka potrebnih za utvrđivanje identiteta i autentifikacije birača.
80. **Supervizor** je osoba imenovana od strane izbornog povjerenstva koja u aplikaciji za "Unos izbornih rezultata JIIS BiH" prati unos izbornih rezultata i mijenja izborne rezultate u slučaju pogrešnog unosa (članak 2. Naputka o radu biračkog odbora na biračkom mjestu na kojem se provodi Pilot projekt 1- Autentifikacija birača i transmisija rezultata).
81. **Konfiguracija i priprema uređaja vrši** se u prostorijama SIP-a BiH, u kojima pristup imaju samo ovlaštene osobe SIP-a BiH i Izvođač.
82. **Na prijenosno računalo nije dozvoljeno uključiti niti jedan drugi** medij osim USB stika telekom operatora za uspostavu sigurnog tunela za prijenos podataka. Isto tako s prijenosnog računala nije dozvoljen pristup internetu. Predsjednik biračkog odbora je obvezatan da za svo vrijeme rada tehničke opreme na biračkom mjestu vrši nadzor nad tehničkom opremom kako se ne bi rabila u druge svrhe osim propisanih (članak 5. Naputka o radu biračkog odbora na biračkom mjestu na kojem se provodi Pilot projekt 1- Autentifikacija birača i transmisija rezultata).

1.3.3 Uklanjanje podataka

83. U cilju zaštite podataka koji se obrađuju u SIP BiH donesen je **Plan sigurnosti**⁴⁶, koji sadrži tehničke i organizacijske mjere za sigurnost podataka, sukladno odredbama Pravilnika o načinu čuvanja i posebnim mjerama tehničke zaštite.⁴⁷
84. **Korisničkim naputkom za aplikaciju za identifikaciju na biračkom mjestu**⁴⁸ je opisano da se svi bitni procesi u aplikaciji za identifikaciju birača na biračkom mjestu odvijaju uz korištenje web servisa izloženih na serverskoj strani IDDEEA-e. U normalnom radu, kada postoji mrežna povezanost sa serverskom stranom, aplikacija lokalno čuva samo rezultate logiranja i identifikacije, bez ikakvih biometrijskih podataka o biračima, pa ni matematičke reprezentacije biometrijskih podataka – odnosno template-a.

1.3.4 Transport uređaja

85. Transport uređaja na kojim su integrirani osobni podatci od SIP-a BiH do izbornog povjerenstva osnovne izborne jedinice u kojoj će biti proveden pilot projekt, odnosno od biračkog mjesta do izbornog povjerenstva osnovne izborne jedinice i povratak do SIP-a BiH, bit će izvršen uz nadzor ovlaštene osobe imenovane od strane SIP-a BiH, te uz policijsku pratnju.
86. Uređaji na kojima su integrirani osobni podatci dostavljaju se na biračko mjesto jedan dan prije dana održavanja izbora, te se zaključavaju na biračkom mjestu koje osigurava policija (članak 16. Pravilnika o čuvanju i posebnim mjerama tehničke zaštite osobnih podataka birača na biračkim mjestima na kojima se provodi Pilot projekt 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata, i Pilot projekt 3 – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača za Lokalne izbore 2024. godine).
87. Operater je obavezan doći na svoje biračko mjesto dan prije održavanja izbora kada izbornom povjerenstvu predaje izborni materijal biračkom odboru, te ponovno sat vremena prije otvaranja biračkog mjesta kada će tehničku opremu staviti u funkciju (članak 7. Naputka o radu biračkog odbora na biračkom mjestu na kojem se provodi Pilot projekt 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata).
88. Nakon unosa izbornih rezultata i slanja rezultata SIP-u BiH putem sigurne mreže, operater je dužan deinstalirati i propisano zapakirati tehničku opremu. Predsjednik biračkog odbora je dužan opremu uz osjetljivi izborni materijal dostaviti s biračkog mjesta izbornom povjerenstvu, gdje se oprema skladišti do povrata SIP-u BiH.⁴⁹

⁴⁶ Akt broj: 05-05-2-1979-2/24 od 10.09.2024. godine

⁴⁷ „Službeni glasnik BiH“, broj 67/09

⁴⁸ Korisničko upustvo dostavljeno od strane implementatora projekta, UNIS Telekom.

⁴⁹ Središnje izbornom povjerenstvo BiH će donijeti plan preuzimanja tehničke opreme od izbornih povjerenstava, koja će biti preuzeta u sjedištu SIP-a BiH o čemu će biti sastavljen zapisnik o preuzimanju opreme (članak 17. i članak 18. Naputka o radu biračkog odbora na biračkom mjestu na kojem se provodi Pilot projekt 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata).

1.3.5 Osoblje za provedbu pilot projekta 1

89. Za potrebu provedbe pilot projekata SIP BiH je dana, 23.08.2024. godine u dnevnim novinama Dnevni avaz, Glas Srpske i Večernji list, na web stranici www.izbori.ba te društvenim mrežama Facebook i Instagram, objavio **Javni poziv za izbor glavnih operatera i operatera za provedbu "Pilot projekata - za Lokalne izbore 2024. godine"**⁵⁰ za izbor 38 glavnih operatera i 443 operatera (ukupno 481) u 23 grada/općine.
90. Budući da se na javni poziv nije prijavio dovoljan broj kandidata, SIP BiH je 04.09.2024. godine objavio **Ponovni Javni poziv za izbor glavnih operatera i operatera za provedbu "Pilot projekata- za Lokalne izbore 2024. godine"**⁵¹ i pozvala studente i sve zainteresirane da se prijave za rad na pilot projektima. Lokacije i otvorene pozicije: Sarajevo, Trebinje, Goražde, Srebrenica, Zvornik, Bijeljina, Domaljevac, Gradiška, Sanski Most, Doboј, Tešanj, Brčko distrikt BiH, Novi Grad, Prijedor, Tuzla, Vogošća, Stolac, Mostar, Zenica, Centar Sarajevo, Banja Luka, Istočno Novo Sarajevo, Vlasenica, Visoko.
91. Javnim oglasom je raspisan sljedeći poziv za izbor operatera:
- a) Stari Grad Sarajevo, biraju se 3 glavna operatera i 48 operatera,
 - b) Domaljevac - Šamac, bira se 1 glavni operater i 8 operatera,
 - c) Bijeljina, biraju se 2 glavna operatera i 29 operatera
 - d) Doboј, bira se 1 glavni operater i 18 operatera,
 - e) Goražde, bira se 1 glavni operater i 8 operatera,
 - f) Gradiška, bira se 1 glavni operater i 15 operatera,
 - g) Sanski Most, bira se 1 glavni operater i 9 operatera,
 - h) Srebrenica, bira se 1 glavni operater i 8 operatera,
 - i) Tešanj, bira se 1 glavni operater i 10 operatera,
 - j) Trebinje, bira se 1 glavni operater i 9 operatera,
 - k) Zvornik, bira se 1 glavni operater i 15 operatera.
92. Visina naknade za rad glavnih operatera i operatera propisana je od 300,00 KM do 400,00 KM za angažman do tri dana uključujući dan izbora i obvezatnu edukaciju koju organizira SIP BiH.
93. U okviru pilot projekta 1, SIP BiH je u suradnji s Delegacijom EU u BiH i IDDEEA-om dana 19.09.2024. godine u Centru za edukaciju proveo obuku izbornih povjerenstava i administratora za 11 općina koje su obuhvaćene pilot projektom 1. (Stari Grad Sarajevo, Tešanj, Doboј, Bijeljina, Trebinje, Gradiška, Goražde, Domaljevac – Šamac, Sanski Most, Zvornik i Srebrenica).
94. U razdoblju 27.-30.09.2024. godine UNIS Telekom kao implementator projekta proveo je finalnu obuku izbornih komisija i operatera za 11 općina obuhvaćenih pilot projektom 1.

⁵⁰ https://www.izbori.ba/Documents/2024/08/javni_poziv_operateri_p_2024-bos.pdf?v=1

⁵¹ https://www.izbori.ba/Documents/2024/oglasiponovni_javni_poziv_operateri_p_2024-bos.pdf

95. Dana 27.09.2024. godine SIP BiH je donio Odluku o imenovanju glavnih operatera i operatera za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za provođenje pilot projekata,⁵² a dana 02.10.2024. godine odluku o izmjeni i dopuni odluke o imenovanju glavnih operatera i operatera kod provođenja pilot projekata⁵³. Za Pilot projekat 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata imenovano je 14 glavnih operatera i 177 operatera.

1.4. Evaluacija projekta

96. Na temelju provedenih aktivnosti Pilot projekt 1. i prikupljenih podataka, Tim za provedbu Pilot projekta 1. izvršit će evaluaciju i sačiniti detaljno Izvješće o provedenom pilot projektu 1. s preporukama, koje će dostaviti SIP-u BiH na usvajanje.
97. Parametar za evaluaciju uspješnosti aplikacije za identifikaciju i autentifikaciju će se odnositi na broj uspješnih autentifikacija, koje bi po pokazateljima predtesta i TEST-a I iznosili preko 98% birača koji su pristupili na biračko mjesto. Preostalih 2% se predviđa iz razloga loše internet konekcije, nečitljivog otiska prsta zbog potrebe čišćenja uređaja za skeniranje otiska prsta, zbog povrede jagodice prsta koja može krivo očitati ili uopće ne očitati otisak prsta i sl.
98. Drugi parametar će se odnositi na offline režim rada aplikacije, koja je već u samom Korisničkom naputku za aplikaciju za identifikaciju birača na biračkom mjestu ocijenjena sa smanjenim funkcionalnostima u odnosu na rad u online modu.
99. Treći parametar uspješnosti aplikacije za identifikaciju i autentifikaciju birača na provedbi pilot projekta 1. su aplikacijska izvješća pobrojana u slici 3: *Pregled izvješća* koje sadrži aplikacija za identifikaciju i autentifikaciju birača, odnosno mogućnošću dobivanja preciznih rezultata u izvješćima.
100. Četvrti parametar će se odnositi na aplikacijsku mogućnost izvlačenja statističkih pokazatelja koji se odnosi na broj birača koji su pristupili identifikaciji i autentifikaciji razvrstanih po spolu, životnoj dobi, broju uspješno/neuspješno identificiranih birača, pokušajima višestrukog glasovanja i sl.
101. Peti parametar koji će razmatrati aplikacijsko rješenje za transmisiju rezultata će se odnositi na mogućnost unosa rezultata u aplikaciju, odnosno sam rad aplikacije.
102. Također će se procjenjivat pokrivenost i funkcionalnost internet konekcije radi prijenosa rezultata zaštićenim kanalima prema SIP-u BiH.
103. U konačnici je potrebno procijeniti obradu podataka u paralelnom JIIS sustavu i mogućnost selekcije i prikaza dobivenih izbornih rezultata na web stranici SIP-a BiH.

⁵² 71. sjednica od 27.09.2024. godine, broj akta: 06-1-07-2323-1/24 od 27.09.2024. godine

⁵³ 73. sjednica CIK BiH , broj akta 06-1-07-1-2323-2/24

1.5. Izazovi

104. Budući da se projekti uvođenja izbornih tehnologija u izborni proces ne mogu ograničiti isključivo i samo na nabavu, instalaciju i isporuku hardvera i softvera, donatori su predvidjeli neke od rizika koji bi se mogli pojaviti u fazi implementacije projekata, vodeći se pretpostavkama. Polazne pretpostavke su se ispostavile kompleksnijim, a nedefinirani odnosi s donatorom i ugovarateljskim kompanijama, kašnjenja u razvoju softverskih rješenja su odgodile implementaciju TEST-a I, TEST-a II, obuke izborne administracije, pitanje brze i zaštićene razmjene osobnih podataka između biračkog odbora, SIP-a BiH i IDDEEA-e što je prouzrokovalo dodatna financijska ulaganja od strane institucija i donošenja ad hoc odluka.
105. Kašnjenje u izradi softverskih rješenja, velika ovisnost o dobavljačima, odnosno ugovornim stranama, vrlo kratki rokovi na realizaciji projekta, nedostatak adekvatnog IT osoblja u SIP-u BiH, je dodatno opteretilo rad institucije u izornoj godini.
106. Kašnjenja u izradi softverskih rješenja su uzrokovana ugovornim stranama po pilot projektu 1 koje nisu imale iskustva u izradi aplikacija za izborne tehnologije i izborni sustav.
107. Implementacija projekta je zahtijevala angažman dodatnog osoblja, operatera s odgovarajućim IT kvalifikacijama koji će biti angažirani na biračkim mjestima gdje će se provoditi pilot projekt 1.
108. Implementacija projekta je također zahtijevala donošenje niz podzakonskih akata i instrukcija što nije bilo predviđeno projektnim zadatkom.

2. Pilot projekt 2 - Optički skeneri i automatsko prebrojavanje glasačkih listića

109. Uvođenje i testiranje optičkih skenera s izravnom transmisijom rezultata podržava USAID kroz projekt Potpora izbornom integritetu u BiH (SEI).
110. **Cilj pilot projekta** je doprinijeti izravnom i bržem prijenosu, kao i obradi rezultata s biračkog mjesta, što može utjecati na povećanje povjerenja građana u izborni proces i sprječavanje manipulacija izbornih rezultata.
111. **Svrha cjelokupnog projekta** je pružanje kvalitetne potpore za rješavanje izazova u svezi s jačanjem izbornog integriteta i odgovornosti u BiH. Konkretno, projekt će: 1) ojačati kapacitete izbornih tijela BiH za upravljanje i nadgledanje vjerodostojnih izbora i 2) jačanje kapaciteta civilnog društva za vršenje izbornog nadzora i sudjelovanje građana kako bi se zahtijevala odgovornost i transparentnost.
112. Ključne aktivnosti i očekivani rezultati projekta su: a) Izborna administracija unaprijeđena; b) Građanski nadzor nad izborima ojačan.
113. Provedba Pilot projekta – 2, će se realizirati na statistički i demografski relevantnom uzorku od 145 biračkih mjesta u 7 osnovnih izbornih jedinica: Vogošća, Tuzla, Visoko, Stolac, Novi Grad, Prijedor i Mostar.⁵⁴
114. Odlukom o djelokrugu primjene pilot projekata SIP BiH za Lokalne izbore,⁵⁵ članak 7. (Pilot projekt 2 - Optički skeneri i automatsko prebrojavanje rezultata glasovanja) opisana je procedura uporabe optičkih skenera na biračkim mjestima ubacivanjem glasačkih listića u glasačku kutiju kroz optički skener koji automatski prebrojava rezultate glasovanja, te omogućava izravnu transmisiju rezultata, a automatski prebrojani rezultati glasovanja se nakon zatvaranja biračkih mjesta elektronički dostavljaju SIP-u BiH.
115. **Democracy International, kao implementator projekta**, je dana 03.05.2024. godine objavio javni poziv za nabavu i pilotiranje skenera glasačkih listića za izravni prijenos rezultata u Bosni i Hercegovini,⁵⁶ s rokom za podnošenje ponuda do 29.05.2024. godine. U okviru procedure javnog poziva, razmotrene su ponude ponuditelja, te je odabrana kompanija Smartmatic kao ponuditelj koji je ispunio uvjete iz javnog poziva.

⁵⁴ Odluka o djelokrugu primjene pilot projekata Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za Lokalne izbore 2024. godine, Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o djelokrugu primjene pilot projekata Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za Lokalne izbore 2024. godine. Konzultacije sa šest pilot osnovnih izbornih jedinica održane su 17. i 25.07.2024. godine. Dana 06.08.2024. godine održan je sastanak s gradonačelnikom Grada Stoca i članovima GIP Stolac. Središnje izborni povjerenstvo BiH je svojom odlukom od 16.08.2024. godine u pilot projekt uključilo Mostar i smanjilo broj pilot biračkih mjesta u Stocu.

⁵⁵ Odluka o djelokrugu primjene pilot projekata Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za Lokalne izbore 2024. godine, broj: 05-1-02-2-419-1/24 od 03.04.2024. godine

⁵⁶ Javni poziv objavljen na web stranici Democracy International-a:

<https://democracyinternational.com/resources/request-for-proposal-procurement-and-piloting-of-ballot-scanners-for-direct-results-transmission-in-bosnia-and-herzegovina/>

116. Kolegij SIP-a BiH je 02.07.2024. godine imenovao operativni tim za provedbu pilot projekta 2, a kojeg sačinjava stručnjak angažiran od strane Democracy International-a i 3 službenika Tajništva SIP-a BiH.⁵⁷
117. U cilju informiranja općinskih/gradskih izbornih povjerenstava gdje će se provoditi pilot projekt 2, održane su konzultacije sa šest osnovnih izbornih jedinica (GIP Tuzla, GIP Stolac, OIP Vogošća, OIP Visoko, GIP Prijedor i OIP Novi Grad) **17., 18. i 25.07.2024. godine**. Tijekom konzultacija izbornim povjerenstvima je prezentiran okvirni plan obuka u razdoblju srpanj, kolovoz i rujna 2024. godine, koje provodi SIP BiH.
118. Dana, **27.08.2024. godine** SIP BiH je svim izbornim povjerenstvima uključenim u pilot projekt dostavio prijedlog Pravilnika o provedbi izbora na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojima se rabe optički skeneri i izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine.
119. **29.08.2024 godine** je održan sastanak s GIP Mostar prilikom čega je demonstrirana nabavljena oprema – skeneri.
120. Donator je izvršio nabavu 174 optička skenera i pratećih aplikacijskih rješenja. Dana, **09.09.2024.godine** izvršena je zvanična primopredaja opreme. Ukupna vrijednost preuzete opreme je oko pola milijuna dolara.

Slika 4. Preuzimanje skenera u sklopu implementacije pilot projekta 2. Optički skeneri i automatsko prebrojavanje glasačkih listića

2.1. Legislativa

121. Pored općih podzakonskih akata koji reguliraju provedbu svih pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine, za potrebu provedbe pilot projekta 2 - Optički skeneri i automatsko prebrojavanje glasačkih listića, SIP BiH je donio sljedeće podzakonske akte:

⁵⁷ Zapisnik s kolegija Središnjeg izbornog povjerenstva BiH broj: 63/2024 od 02.07.2024. godine

- a) Pravilnik o provedbi izbora na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojim se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine - Pilot projekt 2.⁵⁸
- b) Pravilnik o izmjenama Pravilnika o provedbi izbora na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojima se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine - Pilot projekt 2.⁵⁹
- c) Pravilnik o čuvanju i posebnim mjerama tehničke zaštite osobnih podataka birača na biračkim mjestima na kojima se provodi pilot projekt 1- Autentifikacija birača i transmisija rezultata i pilot projekt 3 - Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača za lokalne izbore 2024. godine.⁶⁰
- d) Odluka o formi i sadržaju glasačkog listića za sve razine vlasti neposrednih izbora za glasovanje na biračkim mjestima putem optičkog skenera i izravnom transmisijom izbornih rezultata na Lokalnim izborima 2024. godine.⁶¹
- e) Odluka o dopuni Odluke o formi i sadržaju glasačkog listića za sve razine vlasti neposrednih izbora za glasovanje na biračkim mjestima putem optičkog skenera i izravnom transmisijom izbornih rezultata na Lokalnim izborima 2024. godine.⁶²
- f) Naputak o načinu kontrole izgleda i sadržaja glasačkog listića za provedbu neposrednih izbora na biračkim mjestima za glasovanje putem optičkog skenera i izravnom transmisijom izbornih rezultata za Lokalne izbore 2024. godine.⁶³
- g) Instrukcija za izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica u kojima se provodi pilot projekt 2 „Optički skeneri i izravna transmisija rezultata“.⁶⁴
- h) Program obuke izborne administracije za provedbu izbora na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojima se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024.

2.2. Lokacija provedbe Pilot projekta 2 - Optički skeneri i automatsko prebrojavanje glasačkih listića

122. Pilot projekt 2 – Optički skeneri i automatsko prebrojavanje glasačkih listića će se realizirati na statistički i demografski relevantnom uzorku od 145 biračkih mjesta u 7 osnovnih izbornih jedinica (Vogošća, Tuzla, Visoko, Stolac, Novi Grad, Prijedor i Mostar).⁶⁵

⁵⁸ Akt broj: 05-1-02-2-1870/24 od 29.08.2024. „Službeni glasnik BiH“ broj 61 od 13.09.2024.

⁵⁹ 67. sjednica od 24.09.2024. godine, broj akta: 05-1-02-2-1870-2/24, „Službeni glasnik BiH“, broj: 65/24

⁶⁰ 59. sjednica od 29.08.2024. godine, broj: 05-1-02-2-1879-1/24

⁶¹ Broj akta: 05-1-02-2-1582- 1/24 od 16.08.2024. godine

⁶² Broj akta: 05-1-02-2-1582-2/24 od 22.08.2024. godine

⁶³ Akt broj: 05-1-02-2-1870/24 od 29.08.2024.

⁶⁴ Instrukcija za izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica u kojima se provodi pilot projekt 2 „Optički skeneri i izravna transmisija rezultata“ razmatrana na kolegiju SIP-a BiH 17.09.2024. godine.

⁶⁵ Odluka o djelokrugu primjene pilot projekata Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za Lokalne izbore 2024. godine, Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o djelokrugu primjene pilot projekata Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za Lokalne izbore 2024. godine.

a) Novi Grad – 11 redovitih biračkih mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
007B007	JABLANICA 1	DRUŠTVENI DOM JABLANICA - NOVI GRAD
007B009	DOBRLJIN	OŠ DOBRLJIN
007B015	SVODNA	OŠ SVODNA
007B021	RADOMIROVAC	OŠ RADOMIROVAC
007B024	POLJAVICE 1	OŠ POLJAVNICE
007B040	SUHAČA	D.D. SUHAČA
007B042	REPOVAC	D.D. JABLANICA-NOVI GRAD
007B043	BULJUK	A.S. NOVI GRAD
007B047	JABLANICA 2	D.D. JABLANICA-NOVI GRAD
007B051	HOZIĆI	D.D. HOZIĆI
007B052	POLJAVNICE 2	OŠ POLJAVNICE

b) Prijedor - 25 redovitih biračkih mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
009B016A	KOZARAC 1A	OŠ KOZARAC
009B016B	KOZARAC 1B	OŠ KOZARAC
009B017	KOZARAC 2	OŠ KOZARAC
009B018	KOZARAC 3	OŠ KOZARAC
009B019	KOZARAC 4	OŠ KOZARAC
009B020	KOZARAC 5	OŠ KOZARAC
009B023A	KAMIČANI A	PŠ KAMIČANI
009B023B	KAMIČANI B	PŠ KAMIČANI
009B023C	KAMIČANI C	PŠ KAMIČANI
009B044	DONJA LJUBIJA 1	PŠ DONJA LJUBIJA
009B056A	PETROVO A	OŠ PETROVO
009B056B	PETROVO B	OŠ PETROVO
009B074	ČIRKIN POLJE 1	DOM MZ ČIRKIN POLJE
009B075	ČIRKIN POLJE 2	DOM MZ ČIRKIN POLJE
009B076	ČIRKIN POLJE 3	DOM MZ ČIRKIN POLJE
009B077	ČIRKIN POLJE 4	DOM MZ ČIRKIN POLJE
009B078	ORLOVAČA 1	NOVI DOM ORLOVAČA
009B079A	ORLOVAČA 2A	STARI DOM ORLOVAČA
009B079B	ORLOVAČA 2B	STARI DOM ORLOVAČA
009B080	RAŠKOVAC 1	MZ RAŠKOVAC - KOD STADIONA
009B081	RAŠKOVAC 2	STADION POLJANA - BEREK
009B100	PRIJEDOR CENTAR 4	EKONOMSKA ŠKOLA PRJEDOR
009B101	PRIJEDOR CENTAR 5	EKONOMSKA ŠKOLA PRJEDOR
009B102	PRIJEDOR CENTAR 6	EKONOMSKA ŠKOLA PRJEDOR
009B111	DONJA LJUBIJA 2	PŠ DONJA LJUBIJA

c) Tuzla – 32 redovita biračka mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
050A010	BRČANSKA MALTA 1	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A011	BRČANSKA MALTA 2	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A012	BRČANSKA MALTA 3	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A013	BRČANSKA MALTA 4	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A014	BRČANSKA MALTA 5	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A015	BRČANSKA MALTA 6	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A016	BRČANSKA MALTA 7	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A017	BRČANSKA MALTA 8	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A018	BRČANSKA MALTA 9	OŠ "BRČANSKA MALTA"
050A036	KULA 1	GIMNAZIJA „MEŠA SELIMOVIĆ“
050A074	NOVI GRAD I 1	OŠ "NOVI GRAD"
050A075	NOVI GRAD I 2	OŠ "NOVI GRAD"
050A076	NOVI GRAD I 3	OŠ "NOVI GRAD"
050A077	NOVI GRAD I 4	OŠ "NOVI GRAD"
050A078	NOVI GRAD I 5	OŠ "NOVI GRAD"
050A079	NOVI GRAD II 1	OŠ "NOVI GRAD"
050A103	SLAVINOVIĆI 4	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A104	SLAVINOVIĆI 5	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A105	SLAVINOVIĆI 6	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A106A	SLAVINOVIĆI 7A	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A106B	SLAVINOVIĆI 7B	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A107	SLAVINOVIĆI 8	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A108	SLAVINOVIĆI 9	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A109	SLAVINOVIĆI 10	OŠ "SLAVINOVIĆI"
050A127	SJENJAK 6	OŠ "NOVI GRAD"
050A128	SJENJAK 7	OŠ "NOVI GRAD"
050A142	ŠI SELO 4	GIMNAZIJA „MEŠA SELIMOVIĆ“
050A143	ŠI SELO 5	GIMNAZIJA „MEŠA SELIMOVIĆ“
050A144	ŠI SELO 6	GIMNAZIJA „MEŠA SELIMOVIĆ“
050A145A	ŠI SELO 7A	GIMNAZIJA „MEŠA SELIMOVIĆ“
050A145B	ŠI SELO 7B	GIMNAZIJA „MEŠA SELIMOVIĆ“
050A147	ŠI SELO 9	GIMNAZIJA „MEŠA SELIMOVIĆ“

d) Visoko – 11 redovitih biračkih mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
116A009	UVORIĆI	OŠ MUSA ĆAZIM ĆATIĆ V. ČAJNO
116A011	GRAČANICA I	OŠ MUSA ĆAZIM ĆATIĆ V. ČAJNO
116A020	NOVO NASELJE	GIMNAZIJA VISOKO
116A023	GORNJE ROSULJE I	OŠ KULIN BAN

116A031	GORNJE ROSULJE II	OŠ KULIN BAN
116A032	STARI GRAD-NOVO BRDO	OŠ KULIN BAN
116A033	STARI GRAD-KRALJEVAC	OŠ KULIN BAN
116A034	STARI GRAD-SEBILJ	OŠ KULIN BAN
116A035	PODVISOKI	OŠ KULIN BAN
116A041	ŽELJEZNIČKA STANICA	GIMNAZIJA VISOKO
116A047	GRAČANICA II	OŠ MUSA ĆAZIM ĆATIĆ V. ČAJNO

e) Vogošća – 48 redovitih biračkih mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
135A001	KOBILJA GLAVA 1	OŠ ZAJKO DELIĆ
135A002	KOBILJA GLAVA 2	OŠ ZAJKO DELIĆ,
135A003	KOBILJA GLAVA 3	OŠ ZAJKO DELIĆ
135A004	KOBILJA GLAVA 4	OŠ ZAJKO DELIĆ
135A005	HOTONJ 1	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A006	HOTONJ 2	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A007	HOTONJ 3	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A008	HOTONJ 4	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A009	HOTONJ 5	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A010	HOTONJ 6	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A011	BLAGOVAC 1	DRUŠTVENI DOM BLAGOVAC
135A012	BLAGOVAC 1	POSLOVNI PROSTOR, UL. BLAGOVAC 1 BR. 192
135A013	TIHOVIĆI	DRUŠTVENI DOM
135A014	VOGOŠĆA 1	OŠ MIRSAD PRNJAVORAC
135A015	VOGOŠĆA 2	OŠ MIRSAD PRNJAVORAC
135A016	VOGOŠĆA 3	OŠ MIRSAD PRNJAVORAC
135A017	VOGOŠĆA 4	OŠ MIRSAD PRNJAVORAC
135A018	VOGOŠĆA 5	OŠ MIRSAD PRNJAVORAC
135A019	VOGOŠĆA 6	OŠ MIRSAD PRNJAVORAC
135A020	VOGOŠĆA 7	OŠ ZAHID BARUČIJA
135A021	VOGOŠĆA 8	OŠ ZAHID BARUČIJA
135A022	VOGOŠĆA 9	OŠ ZAHID BARUČIJA
135A023	VOGOŠĆA 10	OŠ ZAHID BARUČIJA
135A024	VOGOŠĆA 11	SREDNJOŠKOLSKI CENTAR VOGOŠĆA
135A025	VOGOŠĆA 12	SREDNJOŠKOLSKI CENTAR VOGOŠĆA
135A026	VOGOŠĆA 13	SREDNJOŠKOLSKI CENTAR VOGOŠĆA
135A027	VOGOŠĆA 14	SREDNJOŠKOLSKI CENTAR VOGOŠĆA
135A028	VOGOŠĆA 15	SREDNJOŠKOLSKI CENTAR VOGOŠĆA
135A029	VOGOŠĆA 16	SREDNJOŠKOLSKI CENTAR VOGOŠĆA
135A030	VOGOŠĆA 17	POSLOVNI PROSTOR, UL. KRIVOGLAVCI 1 BR. 6
135A031	SVRAKE 1	O. Š. POR. EF. RAMIĆ
135A032	SVRAKE 2	OŠ PORODICE EF.RAMIĆ
135A033	SEMIZOVAC1	OŠ PORODICE EF.RAMIĆ

135A034	SEMIZOVAC2	OŠ PORODICE EF.RAMIĆ
135A035	SEMIZOVAC3	OŠ PORODICE EF.RAMIĆ
135A036	GORA	OŠ GORA
135A037	HOTONJ 7	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A038	VOGOŠĆA 18	OŠ ZAHID BARUČIJA
135A039	VOGOŠĆA	OŠ ZAHID BARUČIJA
135A040	VOGOŠĆA19	POSLOVNI PROSTOR,
135A041	VOGOŠĆA 1	OŠ MIRSAĐ PRNJAVORAC
135A042	KOBILJA GLAVA 5	OŠ "ZAJKO DELIĆ"
135A043	HOTONJ 8	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A044	HOTONJ 9	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A045	HOTONJ 10	OŠ IZET ŠABIĆ, DONJI HOTONJ
135A046	BLAGOVAC 1	BLAGOVAC 1 POSLOVNI PROSTOR BLAGOVAC
135A047	VOGOŠĆA 20	OŠ MIRSAĐ PRNJAVORAC
135A048	VOGOŠĆA 21	OŠ ZAHIDA BARUČIJA

f) Stolac – 9 redovitih biračkih mjesta⁶⁶

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
176A003	PODGRAD 1	DJEČIJI VRTIĆ STOLAC
176A004	STOLAC 1A	OŠ STOLAC
176A007	BOBANOVO	DOM BOBANOVO
176A011	VIDOVO POLJE	VIDOVO POLJE BB
176A013	STOLAC 3	OŠ STOLAC
176A012	STOLAC 2	VATROGASNI DOM STOLAC
176A015	PODGRAD 2	DJEČIJI VRTIĆ STOLAC
176A018	STOLAC 1B	OŠ STOLAC
176A017	CRNIĆI	OŠ CRNIĆI

g) Mostar – 9 redovitih biračkih mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
151A006	GUBAVICA	OŠ GUBAVICA
152A002	BLAGAJ 2	OŠ BLAGAJ
153A013	EKONOMSKA ŠKOLA 1	EKONOMSKA ŠKOLA
153A014	EKONOMSKA ŠKOLA 2	EKONOMSKA ŠKOLA
153A036	EKONOMSKA ŠKOLA 3	EKONOMSKA ŠKOLA
154A007C	OŠ POTOCI	OŠ POTOCI

⁶⁶ Pravilnik o izmjenama Pravilnika o provedbi izbora na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojima se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine – Pilot projekt 2

155A027 ⁶⁷	SREDIŠNJA ZONA 2	VI. OŠ
155A026	SREDIŠNJA ZONA 1	VI. OŠ
156A005	GORANCI	MZ GORANCI

2.3. Tehnički aspekt pilot projekta 2 - Optički skeneri i automatsko prebrojavanje glasačkih listića

123. Projektnim zadatkom je predviđena nabava i instalacija odgovarajućih hardvera, kao i razvoj, instalacija i testiranja softvera za automatskog prebrojavanja glasačkih listića i prijenosa izbornih rezultata s biračkog mjesta, stručnu obuku korisnika, kao i organiziranje i provedbu pilot projekta na biračkim mjestima.
124. Za potrebe ovog projekta donator je izvršio nabavu optičkih skenera i pratećih aplikacijskih rješenja, te će podržati SIP BiH u provedbi obuke korisnika uređaja, kao i provedbi edukacijske kampanje.
125. Edukacijska kampanja je započela u Vogošći organiziranjem simulacije glasovanja putem skenera 12.09.2024. godine, na kojoj su pored građana sudjelovali predsjednica i članovi SIP-a BiH. Prema utvrđenom rasporedu USAID je nastavio aktivnosti simulacije glasovanja putem skenera 14.09.2024. godine u Visokom, 20.09.2024. godine u Tuzli, 20.09.2024. godine u Novom Gradu, 21.09.2024. godine u Prijedoru, 27.09.2024. godine u Sarajevu, a 28.09.2024. godine u Mostaru i Stolcu.
126. Testiranje softvera odnosno automatskog prebrojavanja rezultata i elektroničke transmisije rezultata, realiziralo se na dvije razine. Dana 24.09.2024. godine, u Sarajevu je na prvoj razini provedeno simulirano glasovanje u tri općine (Tuzla, Novi Grad i Prijedor) pri čemu su se rezultati glasovanja prebacili iz USAID SEI ureda u SIP BiH, i potvrdila uspješna transmisija rezultata. U testiranje softvera na prvoj razini su bili uključeni i predstavnici Sektora za izbore i informacijske tehnologije SIP-a BiH. Na drugoj razini, u svakoj od sedam izbornih povjerenstava se između 01. i 04.10.2024. godine (počevši s Vogošćom) obavio test transmisije rezultata. Osim testa transmisije rezultata se obavilo i testiranje ispravnosti skenera na primjerku/uzorku skenera (1-5 skenera). Smartmatic i USAID SEI osoblje je bilo uključeno u realizaciju svih testiranja, na razini izbornog povjerenstva u nazočnosti članova izbornih povjerenstava.
127. Na dan izbora rezultati će se s biračkog mjesta prenijeti putem sigurnog tunela telekom operatora prema serveru SIP-a BiH. Elektronički rezultati s optičkog skenera, koji su prebačeni na RMS (Results Management System) aplikaciju, koja je kompatibilna za uspoređivanje s izbornim rezultatima ručnog brojanja koji su uneseni u JIIS (članak 49 stavak (4) Pravilnika o provedbi izbora na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na

⁶⁷ Ispravka teksta Odluke o određivanju biračkih mjesta za provedbu pilot projekata za Lokalne izbore 2024.godine („Službeni glasnik“ broj: 59/24)

kojim se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine-Pilot projekt 2). Rezultati predstavljaju testne rezultate dobivene provedbom pilot projekta. Središnje izborno povjerenstvo BiH će neovisno od rezultata objavljenih iz JIIS sustava predstaviti javnosti testne rezultate putem iWeb portala.

128. Projektnim zadatkom je predviđeno tiskanje posebnih glasačkih listića prilagođenih skenerima. Sukladno članku 2.9 stavak (1) točka 7. Izbornog zakona BiH, listiće tiska SIP BiH, a tiskanje glasačkih listića prilagođenih skenerima je financijski podržao donator.⁶⁸

2.3.1 Način provedbe pilot projekta 2 - Optički skeneri i automatsko prebrojavanje glasačkih listića

129. Člankom 17. Naputka o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija je definirano da će se za potrebe provedbe pilot projekta 2. rabiti optički skeneri koji rabe tehnologiju prepoznavanja optičkog znaka, koja ima integrirane komponente za skeniranje glasačkog listića, prebrojavanja glasova, sumiranje rezultata i tiskanje. Uz skenere se rabi i posebna glasačka kutija prilagođena tehničkim zahtjevima skenera i s mogućnošću pečaćenja kutije.
130. Za potrebe provedbe pilot projekta rabiće se posebna vrsta glasačkih listića, a izgled, forma i sadržaj glasačkog listića je utvrđena posebnim aktom SIP-a BiH u koordinaciji s donatorom i isporučiteljem opreme.⁶⁹
131. **Tehničku opremu** na biračko mjesto dostavlja dobavljač izravno izbornim povjerenstvima, na način kako je to utvrdio SIP BiH, najkasnije tri dana prije dana održavanja izbora, a što je propisano Pravilnikom o provedbi izbora na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojima se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine - Pilot projekt 2.
132. **Glavni operater** je osoba imenovana od strane SIP-a BiH, koja po zahtjevu operatera i predsjednika biračkog odbora sudjeluje u rješavanju kompleksnijih tehničkih i logističkih problema u radu skenera na biračkom mjestu i izbornom povjerenstvu, te dostavlja skener i opremu na biračko mjesto i po potrebi vrši njihovu instalaciju. Glavni operater je zadužen za koordinaciju rada operatera na razini osnovne izborne jedinice.

⁶⁸ Odluka o formi i sadržaju glasačkog listića za sve razine vlasti neposrednih izbora za glasovanje na biračkim mjestima putem optičkog skenera i izravnom transmisijom izbornih rezultata na Lokalnim izborima 2024. godine (broj: 05-1-02-2-1582- 1/24 od 16.08.2024. godine), Odluka o dopuni Odluke o formi i sadržaju glasačkog listića za sve razine vlasti neposrednih izbora za glasovanje na biračkim mjestima putem optičkog skenera i izravnom transmisijom izbornih rezultata na Lokalnim izborima 2024. godine (broj: 05-1-02-2-1582-2/24 od 22.08.2024. godine), Naputak o načinu kontrole izgleda i sadržaja glasačkog listića za provedbu neposrednih izbora na biračkim mjestima za glasovanje putem optičkog skenera i izravnom transmisijom izbornih rezultata za Lokalne izbore 2024. godine (broj: 05-1-02-2-1583- 1/24 od 16.08.2024. godine).

⁶⁹ Isto kao prethodno

133. **Operater** imenovan od strane SIP-a BiH je zadužen za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za povrat. Operater je obavezan tehničku opremu, u koordinaciji s izbornim povjerenstvima instalirati na biračkom mjestu odmah nakon zaprimanja opreme od strane biračkog odbora, te provjeriti funkcionalnost dostavljene opreme o čemu izvješćuje izorno povjerenstvo. Postupak instaliranja i načina provjere opreme je reguliran Instrukcijom za izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica u kojima se provodi „Pilot projekt 2 – Optički skeneri i izravna transmisija rezultata“.
134. Operater je dužan biti na biračkom mjestu najmanje 1 sat prije otvaranja biračkog mjesta i ponovno provjeriti sve funkcionalnosti opreme o čemu izvješćuje izorno povjerenstvo putem predsjednika biračkog odbora. U slučaju tehničkih problema s opremom odluku o nastavku izbornih aktivnosti na biračkom mjestu donosi SIP BiH.
135. Predsjednik biračkog odbora je dužan omogućiti pristup operateru, provjerava glasačku kutiju i pokazuje svim nazočnim osobama da je glasačka kutija prazna, nakon čega se optički skener stavlja na glasačku kutiju i propisno pečati, što je propisano člankom 20. Naputka o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija.
136. Prije otvaranja biračkog mjesta operater tiska početno izvješće iz skenera iz kojeg je vidljivo da je početno stanje na skeneru „0“, a to izvješće potpisuju predsjednik i svi članovi biračkog odbora i prilaže se uz ZARBO obrazac.

a. Proces glasovanja

137. Proces glasovanja, odnosno identifikacije, izdavanja glasačkog listića i glasovanja je propisan člankom 21. Naputka o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija.
138. Prilikom ulaska na biračko mjesto radi identifikacije i glasovanja svaki birač mora sukladno članku 5.12 Izbornog zakona BiH predložiti jedan od važećih dokumenata. Nakon što član biračkog odbora utvrdi identitet birača i njegovo ime bude pronađeno u izvatku iz SBP-a, birač se potpisuje istovjetno kao na identifikacijskom dokumentu pored svog imena u izvatku iz SBP-a.
139. Prilikom glasovanja birača koji je slijep, nepismen ili osoba s invaliditetom, birač ima pravo rabiti pomoć druge osobe koju on izabere i uz odobrenje predsjednika biračkog odbora, sukladno Pravilniku o provedbi izbora na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojima se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine - Pilot projekt 2.
140. Za kategoriju birača s invaliditetom, koji dođe do biračkog mjesta, ali zbog fizičkih prepreka i neprilagodbe prostora njegovoj invalidnosti ne može ući, uređuje se posebno mjesto s glasačkom kabinom, ispred biračkog mjesta, a koje je pogodno za ovu kategoriju birača.

141. Kad birač bude identificiran i potpiše se u izvadak iz SBP-a, član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića izdaje glasački listić. Ukoliko tehnologija bude dozvoljavala, na svaki glasački listić, na prednjoj stranici ispod teksta „Naputak za glasovanje“ u donjem lijevom kutu stavlja otisak štambilja biračkog mjesta, potpisuje se pored štambilja, objašnjava biraču kako treba ispravno popuniti glasačke listiće uz napomenu da obvezno pogleda naputak o načinu glasovanja na poledini svakog glasačkog listića, zatim mu izdaje glasačke listiće i upućuje ga prema jednoj od slobodnih glasačkih kabina.
142. Nakon popunjavanja glasačkih listića, birač rabi fasciklu za glasačke listiće kojom se dodatno osigurava tajnost glasovanja kad se prenosi glasački listić od glasačke kabine do skenera, te ubacuje jedan po jedan glasački listić u optički skener. Birač stavlja glasački listić u otvor na vrhu optičkog skenera, koji automatski povuče glasački listić, skenira i provlači ga u glasačku kutiju, nakon čega se na ekranu skenera pojavljuje poruka da je glasački listić uspješno skeniran. Isti postupak birač ponavlja i s glasačkim listićem za drugu izbornu razinu. (Članak 24. stavak (5) i (6) Pravilnika o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojima se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024 godine - Pilot projekt 2 („Službeni glasnik BiH“, broj: 61/24).
143. Ukoliko glasački listić nije uspješno skeniran (za jednu ili obje izborne razine) zbog gužvanja ili zaglavljivanja u skeneru, te je došlo do oštećenja pri njegovom oslobađanju iz skenera, birač dobiva novi glasački listić za izbornu razinu, koji nije prethodno uspješno skeniran, nakon čega se ponavlja proces glasovanja, odnosno ubacivanje u skener navedenog glasačkog listića (članak 24. stavak (7) Pravilnika o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojima se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024 godine - Pilot projekt 2 („Službeni glasnik BiH“, broj: 61/24).
144. O slučajevima u kojima je izdat novi glasački listić birački odbor vodi posebnu evidenciju.
145. Član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije vodi računa da svi glasački listići budu ubačeni u optički skener. U slučaju da birač ne ubaci sve glasačke listiće koji su mu izdati na biračkom mjestu, član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije upozorit će ga da je obavezan da to uradi. Ako birač ne postupi sukladno ovom upozorenju, predsjednik biračkog odbora će u ZARBO izvršiti evidenciju navedenog, zapisujući podatke s identifikacijskog dokumenta birača.
146. U slučaju da birač pokuša u glasačku kutiju ubaciti glasački listić koji se po boji ili na drugi način razlikuje od originalnih glasačkih listića koji se izdaju na biračkim mjestima, član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije obavijestit će o tome predsjednika biračkog odbora, koji će prekinuti proces glasovanja i uz intervenciju policije taj glasački listić oduzeti biraču. Predsjednik biračkog odbora će u ZARBO evidentirati ovaj slučaj, zapisujući i podatke s identifikacijskog dokumenta birača. O navedenim slučajevima predsjednik biračkog odbora odmah obavještava izbornu povjerenstvo.

b. Zatvaranje biračkog mjesta

147. Nakon zatvaranja biračkog mjesta operater tiska izvješće s ukupnim odazivom za biračko mjesto, te s rezultatima glasovanja. Preliminarni rezultati se elektronički prenose SIP-u BiH sukladno članku 23. Naputka o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija.
148. "Izravna transmisija rezultata" podrazumijeva automatski prijenos rezultata dobivenih u procesu skeniranja glasačkih listića na glavni server nakon zatvaranja biračkog mjesta i uspostavljanja konekcije (putem USB modema sa SIM karticom/Dongla), bez utjecaja operatera ili neke druge osobe sukladno članku 4. Pravilnika o provedbi izbora na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojima se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine - Pilot projekt 2.
149. Glasачki listići u glasačkoj kutiji se ručno broje po redovitoj proceduri prebrojavanja i podatci se unose u ZR obrasce.
150. O cijelom postupku uporabe optičkih skenera operater je dužan sačiniti posebno izvješće koje sadrži vrijeme otvaranja i zatvaranja biračkog mjesta, ukupnu izlaznost na biračkom mjestu, vremenu potrebnom za korištenje uređaja, eventualnim problemima u radu optičkih skenera, eventualnim problemima s internet konekcijom prilikom dostave rezultata, te druga zapažanja od strane operatera i predsjednika biračkog odbora.
151. Nakon završetka rada biračkog odbora operater je dužan deinstalirati i propisno zapakirati tehničku opremu. Predsjednik biračkog odbora je sukladno članku 27. Naputka o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija dužan opremu uz osjetljivi izborni materijal dostaviti s biračkog mjesta izbornom povjerenstvu, gdje se oprema skladišti do povrata SIP-u BiH.

c. Ručno brojanje glasačkih listića

152. Sukladno članku 24. Naputka o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija, nakon automatskog prebrojavanja glasačkih listića birački odbor pristupa ručnom prebrojavanju glasačkih listića. Rezultati utvrđeni ručnim brojanjem se putem ZR obrasca dostavljaju izbornom povjerenstvu koje vrši poredbu automatskog i ručnog prebrojavanja glasačkih listića.
153. Postupak konačnog utvrđivanja rezultata i procedure u slučajevima razlike između automatskog i ručnog prebrojavanja je reguliran u članku 49. Pravilnika o provedbi izbora na biračkim mjestima na kojima se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine – Pilot projekt 2.

2.3.2 Prijenos elektroničkih rezultata

154. Izravni prijenos elektroničkih rezultata podrazumijeva automatski prijenos rezultata dobivenih u procesu skeniranja glasačkih listića na glavni server nakon zatvaranja

biračkog mjesta i uspostavljanja konekcije (putem USB modema sa SIM karticom/Dongla), bez utjecaja operatera ili neke druge osobe sukladno članku 4. Pravilnika o provedbi izbora na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojima se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine - Pilot projekt 2.

155. Predsjednik biračkog odbora, uz asistenciju operatera, vrši prijenos elektroničkih rezultata s biračkog mjesta na glavni server. Navedeni rezultati predstavljaju testne rezultate dobivene provedbom pilot projekta 2, koje SIP BiH predstavlja javnosti putem mrežnog portala.
156. Ukoliko iz tehničkih razloga prijenos rezultata nije moguće izvršiti na biračkom mjestu, prijenos će se izvršiti u sjedištu izbornog povjerenstva na način da predsjednik biračkog odbora uklanja sigurnosni pečat s vreće, vadi uporabljeni optički skener, uključi ga i uz asistenciju operatera prebacuje rezultate s biračkog mjesta na glavni server.
157. Nakon izvršenog prijenesa rezultata iz optičkog skenera se vade SD kartice, koje moraju sadržavati oznaku biračkog mjesta na kojem su uporabljene. Postupak vađenja i pakiranja SD kartice propisan je Pravilnikom o provedbi izbora na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojima se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine - Pilot projekt 2.

2.3.3 Mjere sigurnosti i zaštite uređaja i podataka

158. Mjere sigurnosti i zaštite uređaja i podataka su regulirane Pravilnikom o provedbi izbora na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini na kojima se rabe optički skeneri i vrši izravna transmisija rezultata za Lokalne izbore 2024. godine - Pilot projekt 2.
159. Izborna povjerenstva osnovne izborne jedinice dužna su sukladno Instrukciji za izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica u kojima se provodi „Pilot projekt 2 - Optički skeneri i izravna transmisija rezultata“ osigurati prostor za skladištenje optičkih skenera, sukladno propisanim tehničkim uvjetima, osigurati uvjete za transmisiju izbornih rezultata, kao i pohranu jedne SD kartice iz skenera u sjedištu izbornog povjerenstva, a dostavljanje druge SD kartice SIP-u BiH.
160. Operater imenovan od strane SIP-a BiH je zadužen za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za povrat.
161. Nakon izvršenog prijenesa rezultata optičkog skenera, skener koji je uporabljen i zamjenski skener (obilježen crvenom naljepnicom i brojem biračkog mjesta) s pratećom opremom i SD karticama se pakira u originalnu kutiju. Kutija se stavlja u PROZIRNU VEĆU ZAŠTITNU VREĆU, na koju se stavlja sigurnosni pečat. Nakon izvršenog prijenesa rezultata iz optičkog skenera se vade SD kartice. SD kartice moraju sadržavati oznaku biračkog mjesta na kojem su uporabljene. Jednu SD karticu zadržava izorno povjerenstvo, a drugu SD karticu izorno povjerenstvo pakira u PROZIRNU MANJU ZAŠTITNU VREĆU, koju zatvara sigurnosnim pečatom. Podatak o serijskom broju sigurnosnog pečata izorno povjerenstvo dostavlja u omotnici s obrascima za SIP BiH.

2.3.4 Uklanjanje podataka sa skenera

162. Za postupanje s podacima nakon transmisije podataka nije propisana radnja, jer skener ne sadrži nikakve osobne podatke o biračima.
163. Izborna povjerenstva osnovne izborne jedinice dužna su sukladno Instrukciji za izborna povjerenstva osnovne izborne jedinice iz pilot projekta „Optički skeneri i izravna transmisija rezultata“ osigurati prostor za skladištenje optičkih skenera, sukladno propisanim tehničkim uvjetima, osigurati uvjete za transmisiju izbornih rezultata, kao i pohranu jedne SD kartice iz skenera u sjedištu izbornog povjerenstva, a dostavljanje druge SD kartice SIP-u BiH.
164. Nakon uklonjenih SD kartica, skeneri su samo prazne mašine i neosjetljive, ali lomljive.

2.3.5 Transport uređaja

165. Tehničku opremu na biračko mjesto dostavlja dobavljač izravno izbornim povjerenstvima, na način kako je to utvrdio SIP BiH.
166. Predsjednik biračkog odbora, sukladno članku 27. Naputka o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija, dužan je opremu uz osjetljivi izborni materijal dostaviti s biračkog mjesta izbornom povjerenstvu, gdje se oprema skladišti do povrata SIP-u BiH.

2.3.6 Osoblje za provedbu pilot projekta 2

167. Za potrebe provedbe pilot projekta 2., **Javnim pozivom za izbor glavnih operatera i operatera za provedbu “Pilot projekata - za Lokalne izbore 2024. godine”**⁷⁰ raspisan je poziv za izbor operatera:
 1. Vogošća, biraju se 3 glavna operatera i 48 operatera,
 2. Tuzla, biraju se 2 glavna operatera i 32 operatera,
 3. Visoko, bira se 1 glavni operater i 11 operatera,
 4. Stolac, bira se 1 glavni operater i 9 operatera,
 5. Novi Grad, bira se 1 glavni operater i 11 operatera,
 6. Prijedor, biraju se 2 glavna operatera i 25 operatera,
 7. Mostar, bira se 1 glavni operater i 9 operatera.
168. Dana 27.09.2024. godine SIP BiH je donio Odluku o imenovanju glavnih operatera i operatera za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za provođenje pilot projekata.⁷¹ Za Pilot projekt 2 – Optički skeneri i automatsko prebrojavanje glasačkih listića imenovano je 11 glavnih operatera i 145 operatera.

⁷⁰ https://www.izbori.ba/Documents/2024/08/javni_poziv_operateri_p_2024-bos.pdf?v=1

⁷¹ 71. sjednica od 27.09.2024. godine, broj akta: 06-1-07-2323-1/24 od 07.09.2024. godine

169. U okviru pilot projekta 2, donator je predvidio i proveo sljedeće vrste treninga, po rasporedu kako slijedi:

Vrsta treninga	Sudionici	Datum i mjesto	Treneri
1. Trening trenera	Zaposlenici/ Treneri Tajništva SIP-a BiH Ukupno: 7	12.09.2024. godine Centar za edukaciju SIP-a BiH	Treneri iz USAID/ SEI i Smartmatic-a
2. Trening izbornih povjerenstava	Izborna povjerenstva: Novi Grad, Prijedor, Tuzla, Visoko, Vogošća, Stolac i Mostar Ukupno: 40 članova	16-19.09.2024. godine Prostor koji osiguravaju izborna povjerenstva: Novi Grad, Prijedor, Tuzla, Visoko, Vogošća, Stolac i Mostar ili sva izborna povjerenstva u Centru za edukaciju SIP BiH	Zaposlenici/ Treneri Tajništva SIP-a BiH
3. Trening predsjednika i zamjenika predsjednika biračkih odbora/biračkih odbora i operatera	Predsjednici i zamjenici predsjednika biračkih odbora/biračkih odbora i glavni operater i operateri: Novi Grad, Prijedor, Tuzla, Visoko, Vogošća, Stolac i Mostar Ukupno: 145 predsjednika 145 zamjenika predsjednika 11 glavnih operatera 145 operatera	20-25.09.2024. godine Prostor koji osiguravaju izborna povjerenstva: Novi Grad, Prijedor, Tuzla, Visoko, Vogošća, Stolac i Mostar	Članovi izbornih povjerenstava: Novi Grad, Prijedor, Tuzla, Visoko, Vogošća, Stolac i Mostar
4. Trening operatera	Glavni operateri i operateri: Novi Grad, Prijedor, Tuzla, Visoko, Vogošća, Stolac i Mostar Ukupno: 11 glavnih operatera 145 operatera	26. i 27.09.2024. godine prema dinamici imenovanja operatera. Prostor koji osiguravaju izborna povjerenstva: Novi Grad, Prijedor, Tuzla, Visoko, Vogošća, Stolac i Mostar	Smartmatic

2.4. Evaluacija projekta

170. Na temelju provedenih aktivnosti i prikupljenih podataka, Tim za provedbu Pilot projekta 2. izvršit će evaluaciju i sačiniti detaljno Izvješće o provedenom pilot projektu 2. s preporukama, koji će dostaviti SIP-u BiH na usvajanje.

171. USAID SEI će također raditi neovisnu evaluaciju, te će doprinijeti zajedničkoj evaluaciji prema potrebi i kako to odredi SIP BiH.

172. Parametri koji će se rabiti za procjenu uspješnosti pilot projekta su:

- a) Prihvaćenost glasovanja putem skenera od strane birača,
- b) Razlike između elektroničkog i ručnog brojanja na biračkim mjestima i razlozi nastanka razlike u rezultatima,
- c) Kvaliteta obučenosti predsjednika biračkih odbora za upravljanje biračkim mjestima na kojima se rabe optički skeneri,
- d) Kvaliteta obučenosti glavnog operatera i operatera, te mogućnost pružanja tehničke potpore od strane obučenih,
- e) Testiranje softvera odnosno automatskog prebrojavanja rezultata i elektroničke transmisije rezultata.
- f) Testiranje prijenosa rezultata s optičkog skenera s biračkog mjesta, odnosno RMS (Results Management System) aplikacije putem sigurnog tunela telekom operatera prema serveru SIP-a BiH.
- g) Aplikacijska mogućnost izvlačenja i transmisije rezultata izbora sa statističkim pokazateljima ukupnom broju glasačkih listića, listića koji su nevažeći i sl.
- h) Također će se procjenjivat pokrivenost i funkcionalnost internet konekcije radi prijenosa rezultata zaštićenim kanalima prema SIP-u BiH.
- i) U konačnici je potrebno procijeniti obradu podataka u RSM sustavu i mogućnost selekcije i prikaza dobivenih izbornih rezultata putem iWeb portala SIP-a BiH.

2.5. Izazovi

173. Vrlo kratki rokovi na realizaciji projekta, nedostatak adekvatnog IT osoblja u SIP-u BiH, dodatno je opteretilo rad institucije u izornoj godini.
174. Implementacija projekta je zahtijevala angažman dodatnog osoblja, operatera s odgovarajućim IT kvalifikacijama koji će biti angažirani na biračkim mjestima gdje će se provoditi pilot projekt 2.
175. Implementacija projekta je također zahtijevala donošenje niza podzakonskih akata i instrukcija što nije bilo predviđeno projektnim zadatkom.
176. Donator se također suočio s vrlo kratkim rokovima na pripremnim radnjama za implementaciju pilot projekta (fasciklama za zaštitu glasačkih listića, vraćanjem glasačkih listića iz skenera, te drugim tehničkim izazovima koji se još uvijek rješavaju neposredno pred izbore).
177. Kako bi osoblje angažirano na provedbi izbora moglo adekvatno upravljati opremom i uputiti birače u procedure glasovanja, priprema i provedba specifičnih treninga predstavlja kako opći, tako i pojedinačni izazov.

3. Pilot projekt 3 - Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača

178. Pilot projekat 3 – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača se realizuje uz podršku Misije OESS-a u BiH koja je za potrebe ovog projekta izvršila koordinaciju između institucija nadležnih za provođenje pilot projekta (SIP BiH i IDDEEA), isporučila uređaje za identifikaciju, osigurala potrebna aplikacijska rješenja, te pružila potporu SIP BiH u provedbi obuke korisnika uređaja i provela edukativnu i informativnu kampanju u Brčko distriktu BiH.
179. Projekt će sukladno članku 12. Odluke o djelokrugu primjene pilot projekata SIP BiH za Lokalne izbore 2024. godine biti organiziran na biračkim mjestima u osnovnoj izbornoj jedinici Brčko distrikt BiH, a vrijednost projekta iznosi 400.000,00 €.
180. **Cilj projekta** je unaprjeđenje integriteta izbornog procesa, kao i sprječavanje izbornih prijevara, zlouporabe identiteta glasača, i višestrukog glasovanja.
181. **Misija OESS-a u BiH** objavila je javni poziv za nabavu i pilotiranje integriranih uređaja sa softverima za biometrijsku identifikaciju i autentifikaciju birača. U okviru procedure javnog poziva su razmotrene ponude ponuditelja, te je odabrana kompanija Smartmatic kao ponuditelj koji je ispunio uvjete iz javnog poziva.
182. Kolegij SIP-a BiH je 02.07.2024. godine imenovao operativni tim za provedbu pilot projekta 3, a koji je sačinjen od 3 službenika Tajništva SIP-a BiH.⁷²
183. U cilju jačanju izbornog integriteta, SIP BiH i Misija OESS-a u BiH su 30.07.2024. godine, predstavili gradonačelniku, zamjeniku gradonačelnika, predsjedniku i zamjeniku predsjednika Skupštine, kao i predsjednicima klubova u Skupštini Brčko distrikta BiH opremu i način funkcioniranja procesa biometrijske identifikacije i autentifikacije:

Slika 5. Prezencija procesa biometrijske identifikacije i autentifikacije u Brčko distriktu BiH

⁷² Zapisnik s kolegija Središnjeg izbornog povjerenstva BiH broj: 63/2024 od 02.07.2024. godine

184. Dana, 12.08.2024. godine u Centru za edukaciju SIP-a BiH Misija OESS-a u BiH je predstavnicima Smartmatic-a održala prezentaciju nabavljene opreme.
185. Misija OESS-a u BiH je 02.10.2024. godine izvršila zvaničnu primopredaju opreme SIP-u BiH koja je nabavljena za provedbu pilot projekta 3. – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača (150 uređaja).

Slika 6.. Zvanična primopredaja opreme za provedbu pilot projekta 3.

3.1. Legislativa

186. Pored općih podzakonskih akata koji reguliraju provedbu svih pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine za potrebu provedbe Pilot projekta 3 - “ Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača” Središnje izborno povjerenstvo BiH je usvojilo niz dokumenata kojima se reguliraju različiti aspekti provedbe testnog projekta na 138 biračkih mjesta u Brčko distriktu BiH:

- Pravilnik o čuvanju i posebnim mjerama tehničke zaštite osobnih podataka birača na biračkim mjestima na kojima se provodi pilot projekt 1- Autentifikacija birača i transmisija rezultata i pilot projekt 3 - Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača za Lokalne izbore 2024. godine.⁷³
- Pravilnik o načinu provedbe Pilot projekta 3 – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača na području Brčko distrikta BiH.⁷⁴

⁷³ 59. sjednica, 29.08.2024. godine, broj: 05-1-02-2-1879-1/24

⁷⁴ „Službeni glasnik BiH“ broj 61/24

- Plan sigurnosti osobnih podataka na biračkim mjestima na kojima se provode pilot projekt 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata i Pilot projekt 3- Biometrijska identifikacija i autentifikacija za Lokalne izbore 2024. godine.⁷⁵
- Odluka o odobravanju prava na privremeno korištenje fotografija birača s biračkih mjesta u Brčko distriktu BiH za potrebe provedbe pilot projekta.⁷⁶
- Odluka o dostavi biometrijskih podataka glasača s biračkih mjesta u Brčko distriktu BiH za potrebe provedbe pilot projekta broj.⁷⁷
- Odluka o odobravanju prava na privremeno korištenje podataka birača za potrebe testiranja Sustava za upravljanje identitetom Pilot projekta 3 – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača (85.869 birača).⁷⁸
- Odluka o odobravanju prava na privremeno korištenje podataka birača za potrebe testiranja Sustava za upravljanje identitetom Pilot projekta 3 – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača (68 birača).⁷⁹
- Instrukcija za rad biračkih odbora na biračkim mjestima na kojima će se provoditi pilot projekti za Lokalne izbore 2024.⁸⁰

3.2. Lokacija provedbe Pilot projekta 3 - Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača

187. Pilot projekt – 3 – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača za Lokalne izbore 2024. godine provodi se na **138 biračkih mjesta u Brčko distriktu BiH** što je regulirano u članku 3. Odluke o određivanju biračkih mjesta za provedbu pilot projekata za Lokalne izbore 2024. godine:

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
200C001	1.MAJ	PROSTORIJE MZ
200C002	1.MAJ - ČAĐAVAC	PROSTORIJE MZ
200C003	4.JULI - DIO 1	PROSTORIJE MZ
200C004	4.JULI - DIO 2	PROSTORIJE MZ
200C005A	BIJELA A	DOM
200C005B	BIJELA B	DOM
200C006	BIJELJINSKA CESTA - DIO 1	I OŠ (JELENKA VOĆKIĆ)
200C007	BIJELJINSKA CESTA - DIO 2	I OŠ (JELENKA VOĆKIĆ)
200C008	BIJELJINSKA CESTA - DIO 3	I OŠ (JELENKA VOĆKIĆ)
200C009	BIJELJINSKA CESTA - DIO 4	I OŠ (JELENKA VOĆKIĆ)

⁷⁵ Akt broj: 05-02-2-1879-2/24 od 10.09.2024. godine

⁷⁶ Akt broj: 06-1-07-1-1127-15/24 od 22.08.2024. godine

⁷⁷ 52. sjednica od 14.08.2024.

⁷⁸ 60. sjednica od 02.09.2024.

⁷⁹ 60. sjednica od 02.09.2024

⁸⁰ Razmatrana na Kolegiju SIP BiH 17.09.2024.

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
200C010	BOĆE	DOM
200C011	BODERIŠTE	PROSTORIJE MZ
200C012A	BREZOVO POLJE A	OŠ BREZOVO POLJE
200C012B	BREZOVO POLJE B	OŠ BREZOVO POLJE
200C013	BREZOVO POLJE SELO	PROSTORIJE MZ
200C014A	BRKA A	OŠ BRKA
200C014B	BRKA B	OŠ BRKA
200C014C	BRKA C	OŠ BRKA
200C015	BROD-DIO 1	OŠ BROD
200C016	BRODUŠA - DIO 1	PROSTORIJE MZ
200C017	SULJAGIĆA SOKAK-DIO 1	IGRALIŠTE "GAJ"
200C018	BUKOVAC	PROSTORIJE MZ
200C019	BUKVIK	OŠ BUKVIK
200C020	BUZEKARA	PROSTORIJE MZ
200C021	CENTAR 2 - DIO 1	EKONOMSKA ŠKOLA
200C022	CENTAR 2 - DIO 2	EKONOMSKA ŠKOLA
200C023	CENTAR 2 - DIO 3	EKONOMSKA ŠKOLA
200C024	CENTAR 3 - DIO 1	PROSTORIJE MZ (SOLITER BOSNA)
200C025	CENTAR 3 - DIO 2	ZGRADA GIMNAZIJE
200C026	CENTAR 3 - DIO 3	ZGRADA GIMNAZIJE
200C027	CENTAR 4 - DIO 1	IV OŠ (TAMARA BEGOVIĆ)
200C028	CENTAR 4 - DIO 2	IV OŠ (TAMARA BEGOVIĆ)
200C029	CENTAR 5 - DIO 1	IV OŠ (TAMARA BEGOVIĆ)
200C030	CENTAR 5 - DIO 2	STAMBENO - (ULAZ 3)
200C031	CENTAR 5 - DIO 3	PROSTORIJE MZ (ĐERMANOVIĆ)
200C032	CENTAR 5 - DIO 4	DIREKCIJA ZA FINASIJE
200C033	CERIK	PROSTORIJE MZ
200C034	ĆOSETA	PROSTORIJE MZ
200C035	DIZDARUŠA - DIO 1	DOM
200C036A	DONJA SKAKAVAA	OŠ DONJA SKAKAVA
200C036B	DONJA SKAKAVAB	OŠ DONJA SKAKAVA
200C037	DONJE DUBRAVICE	OŠ DONJE DUBRAVICE
200C038	DONJI BREZIK - DIO 1	OŠ DONJI BREZIK
200C039	DONJI RAHIĆ	PROSTORIJE MZ
200C040	DONJI ZOVIK	DOM
200C041	DUBRAVE - SEONJACI	OŠ DUBRAVE
200C042	GLUHAKOVAC - DIO 1	PROSTORIJE MZ
200C043	GLUHAKOVAC - DIO 2	PROSTORIJE MZ
200C044	GORICE	PROSTORIJE MZ
200C045	GORNJA SKAKAVA	OŠ GORNJA SKAKAVA
200C046	GORNJE DUBRAVICE	PROSTORIJE MZ
200C047	GORNJI BREZIK	PROSTORIJE MZ

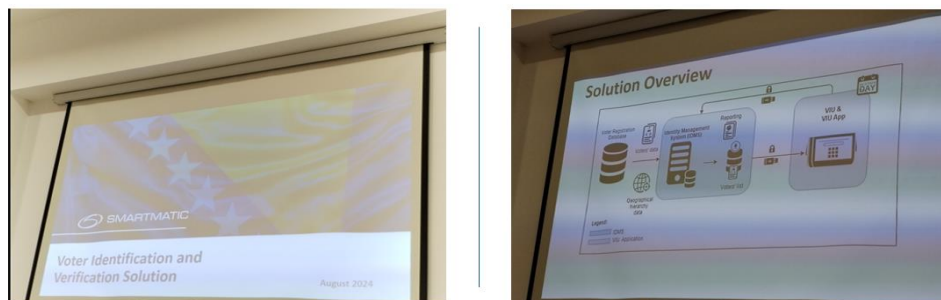
Kod BM	Naziv BM	Lokacija
200C048A	GORNJI RAHIĆ A	OŠ GORNJI RAHIĆ
200C048B	GORNJI RAHIĆ B	OŠ GORNJI RAHIĆ
200C048C	GORNJI RAHIĆ C	OŠ GORNJI RAHIĆ
200C049	GORNJI ZOVIK	OŠ GORNJI ZOVIK
200C050A	GRBAVICA A	OŠ GRBAVICA
200C050B	GRBAVICA B	OŠ GRBAVICA
200C051	GRČICA - DIO 1	OŠ GRČICA
200C052	GRČICA - DIO 2	OŠ GRČICA
200C053	GRČICA - DIO 3	OŠ GRČICA
200C054	GRČICA - DIO 4	OŠ GRČICA
200C055	GRČICA - DIO 5	OŠ GRČICA
200C056	GREVICE 1 - DIO 1	PROSTORIJE MZ
200C057	ILIĆKA - DIO 1	OŠ ILIĆKA
200C058	IVICI - DIO 1	PROSTORIJE MZ
200C059	IVICI - DIO 2	PROSTORIJE OFK BRČKO
200C060	KLANAC - DIO 1	OŠ KLANAC
200C061	KLANAC - DIO 2	OŠ KLANAC
200C062	KOLOBARA - DIO 1	III OŠ (ZAIM MUŠANOVIĆ)
200C063	KOLOBARA - DIO 2	III OŠ (ZAIM MUŠANOVIĆ)
200C064	KRBETI	PROSTORIJE MZ
200C065	KREPŠIĆ	OŠ KREPŠIĆ
200C066	LIPOVAC	PROSTORIJE MZ
200C067A	MAOČA A	DOM
200C067B	MAOČA B	DOM
200C067C	MAOČA C	DOM
200C067D	MAOČA D	DOM
200C068	MARKOVIĆ POLJE	PROSTORIJE MZ
200C069	MERAJE - DIO 1	PROSTORIJE MZ
200C070	MERAJE - DIO 2	PROSTORIJE MZ
200C071	MUJKIĆI - DIO 1	PROSTORIJE MZ
200C072	MUJKIĆI - DIO 2	PROSTORIJE MZ
200C073	OGRAĐENOVAC	PROSTORIJE MZ
200C074	OMERBEGOVAČA	OŠ OMERBEGOVAČA
200C075A	PALANKA A	DOM
200C075B	PALANKA B	DOM
200C076	POLJACI - JAGODNJAK	OŠ POLJACI
200C077	POPOVO POLJE	PROSTORIJE MZ
200C078A	POTOČARIA	PROSTORIJE MZ
200C078B	POTOČARI B	PROSTORIJE MZ
200C079	PRIJEDOR	PROSTORIJE MZ
200C080	PRUTAČE	OŠ PRUTAČE
200C081	RAŠLJANI	OŠ RAŠLJANI

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
200C082	RAŽLJEVO	DOM
200C083	RIJEKE - DIO 1	PROSTORIJE MZ
200C084	SANDIĆI	PROSTORIJE MZ
200C085A	ŠATOROVIĆI - REPINO BRDOA	PROSTORIJE MZ ŠATOROVIĆI
200C085B	ŠATOROVIĆI - REPINO BRDOB	PROSTORIJE MZ ŠATOROVIĆI
200C086	SLIJEPČEVIĆI	PROSTORIJE MZ
200C087	SRPSKA VAROŠ - CENTAR 6 - DIO 1	PROSTORIJE MZ
200C088	SRPSKA VAROŠ - CENTAR 6 - DIO 2	IV OŠ (TAMARA BEGOVIĆ)
200C089	SRPSKA VAROŠ - CENTAR 6 - DIO 3	DOM KULTURE
200C090	SRPSKA VAROŠ - CENTAR 6 - DIO 4	IV OŠ (TAMARA BEGOVIĆ)
200C091	STANOVI	PROSTORIJE MZ
200C092	STARI RASADNIK - DIO 1	PROSTORIJE MZ
200C093	STARI RASADNIK - DIO 2	PROSTORIJE MZ
200C094	STOLIN	DRUŠTVENE PROSTORIJE - MZ DONJI BREZIK
200C095	ŠTREPCI	PROSTORIJE MZ
200C096	TRNJACI	PROSTORIJE MZ
200C097	ULICE	OŠ ULICE
200C098	ULOVIĆ	PROSTORIJE MZ
200C099	VITANOVIĆI	OŠ VITANOVIĆI
200C100	VUČILOVAC	PROSTORIJE MZ
200C101	VUKŠIĆ GORNJI - VUKŠIĆ DONJI	PROSTORIJE MZ VUKŠIĆ GORNJI
200C102	DIZDARUŠA - DIO 2	DOM
200C103	4. JULI-DIO 3	PROSTORIJE MZ
200C104	BROD-DIO 2	OŠ BROD
200C105	SULJAGIĆA SOKAK-DIO 2	IGRALIŠTE "GAJ"
200C106	CENTAR 4-DIO 3	IV O.Š (TAMARA BEGOVIĆ)
200C107	ČANDE	PROSTORIJE MZ
200C108	PLAZULJE	PROSTORIJE MZ
200C109	KLANAC - DIO 3	OŠ KLANAC
200C110	BREZIK	OŠ DONJI BREZIK
200C111	DIZDARUŠA - DIO 3	DOM
200C112	RIJEKE - DIO 2	PROSTORIJE MZ
200C113	BIJELJINSKA CESTA - DIO 5	I OŠ (JELENKA VOČKIĆ)
200C114	IVICI - DIO 3	PROSTORIJE OFK BRČKO
200C115	LANIŠTA	PROSTORIJE MZ
200C116	ILIĆKA - DIO 2	OŠ ILIĆKA
200C117	ILIĆKA - DIO 3	OŠ ILIĆKA
200C118	ILIĆKA - DIO 4	OŠ ILIĆKA
200C119	DONJI BREZIK - DIO 2	OŠ DONJI BREZIK
200C120	GREdice 1 - DIO 2	PROSTORIJE MZ
200C121	KOLOBARA - DIO 3	III OŠ (ZAIM MUŠANOVIĆ)

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
200C122	BRODUŠA - DIO 2	PROSTORIJE MZ
200C123	SRPSKA VAROŠ - CENTAR 6 - DIO 5	IV OŠ (TAMARA BEGOVIĆ)
200C124	GREVICE 2	PROSTORIJE MZ GREVICE 2

3.3. Tehnički aspekt pilot projekta 3 - Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača

188. U cilju usuglašavanja svih aspekata provedbe pilot projekta 3, u izvještajnom razdoblju održan je sastanak (12.08.2024.) s predstavnicima kompanije Smartmatic⁸¹ koja je izabrana od strane Misije OEES-a BiH da osigura hardversku i softversku infrastrukturu za ovaj pilot projekt. Svrha sastanka je bila predstavljanje tehničkog rješenja po pilot projektu biometrijske identifikacije i autentifikacije birača i utvrđivanje sljedećih aktivnosti.⁸² Pored predstavnika SIP BiH, sastanku su nazočili i predstavnici IDDEEA-e, Democracy Internationala i Misije OEES-a u BiH.
189. Na sastanku je prezentirana oprema i status aplikacije za identifikaciju i autentifikaciju birača.

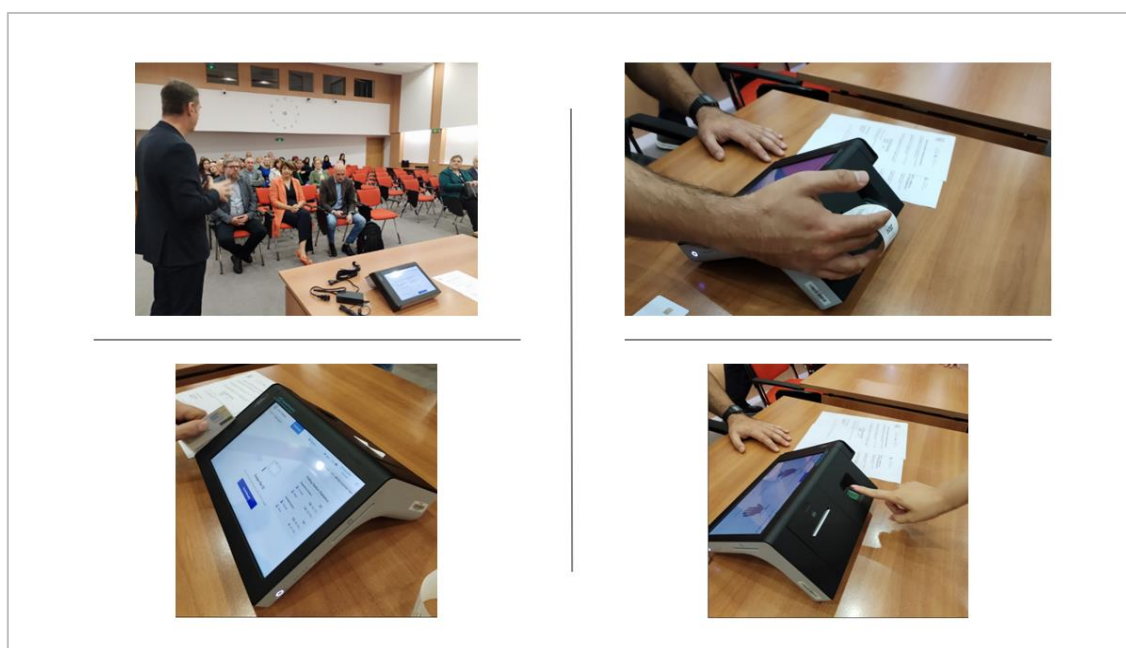
Slika 7. Pregled rješenja za pilot projekt 3 - Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača

190. Projektno rješenje za identifikaciju birača na biračkom mjestu predviđa korištenje biometrijskih podataka, od čega se otisak prsta smatra najsigurnijim vidom identifikacije. To podrazumijeva 3 koraka: 1. Upravljanje identitetom, 2. Biometrijsku identifikaciju birača koja se vrši putem uređaja (hardver) i 3. Aplikaciju koja pohranjuje sve aktivnosti koje su se dogodile korištenjem uređaja.
191. Tijekom ovog sastanka dogovoreno je da Smartmatic sačini tehničke i sigurnosne specifikacije te ih putem OEES-a dostavi SIP-u BiH. SIP BiH se obvezao da će nakon prijevoda dokumenata planirati izradu podzakonskih akata u naredna dva dana od okončanja prijevoda, te nakon toga uputiti dopis IDDEEA-i da se omogući pristup SBP-u.

⁸¹ Yoslanie Benítez Ruza, proizvodna menadžerica za digitalnu transformaciju i Juan Padron.

⁸² Sastanku su nazočili: ispred SIP BiH - predsjednica, glavni tajnik, šefovi sektora/odsjeka i stručne službe.

192. Otvorena pitanja koja su trebala biti adresirana u daljnjoj izradi aplikacije su bila: a) Definiranje konačnog predloška (template) aplikacije; b) Rukovanje / pohranjivanje slipa (papirni listić) koji se izdaje biraču koji je ostvario biračko pravo (riješiti pitanje kome se slip dodjeljuje); c) Davanje PIN kodova i davanje mogućnosti potpisa (za određene članove ili sve članove biračkog odbora) na slipovima koji sadržavaju izvješće i d) Druga pitanja u izradi aplikacije.
193. Dana, 23.09.2024. u Centru za edukaciju SIP BiH, izvršeno je testiranje aplikacije i opreme po pilot projektu 3 - Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača za članove SIP BiH i uposlenike Tajništva SIP BiH uz nazočnost predstavnika Smartmatic-a i Misije OESS-a u BiH.

Slika 8. Testiranje aplikacije i opreme po pilot projektu 3 - Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača

194. Dana, 27. i 28.09.2024. godine u Brčko distriktu BiH organizirana je demonstracija korištenja uređaja, pri čemu je više desetina građana imalo priliku da isproba uređaje i uspješno prođe proces biometrijske identifikacije i autentifikacije.

3.3.1 Način provedbe Pilot projekta 3 – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača

195. Način provedbe Pilot projekta 3 – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača, Sustav za upravljanje identitetom, dužnosti korisnika i način rada Sustava za upravljanje identitetom, mjere zaštite i sigurnosti, način obrade podataka i izvješćivanje, te obrasci i potvrde utvrđeni su u „Pravilniku o načinu provedbe Pilot projekta 3 – Biometrijska

identifikacija i autentifikacija birača za Lokalne izbore 2024. godine na području Brčko distrikta BiH⁸³ koji je usvojen na 60. sjednici SIP BiH održanoj 02.09.2024. godine.

196. **Sustav za upravljanje identitetom** je skup hardverskih i softverskih komponenti koji služi za proces identifikacije i autentifikacije birača na biračkom mjestu. Sustav za upravljanje identitetom rabi sljedeće podatke o biračima i biračkim mjestima: 1) Podatke o biračima iz Središnjeg biračkog popisa, 2) Podatke o biračkim mjestima, 3) Podatke o važenju osobnih isprava, 4) Fotografiju birača i 5) Otisak prsta što je regulirano u članku 5. Pravilnika o načinu provedbe Pilot projekta 3 – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača (u daljnjem tekstu Pravilnik).
197. Korisnici Sustava za upravljanje identitetom su administrator,⁸⁴ operater⁸⁵, glavni operater⁸⁶, konfigurator⁸⁷ i predsjednik biračkog odbora⁸⁸ (Članak 6. Pravilnika).
198. **Pripremne radnje za korištenje uređaja na biračkom mjestu** obavlja Konfigurator koji vrši prijavu korisnika na uređaj za identifikaciju birača (VIU uređaj)⁸⁹ uz korištenje dostavljenih akreditiva i pristupnih podataka. Unos šifre ili naziv biračkog mjesta vrši se putem tastature na ekranu. Nakon što je biračko mjesto za koje će VIU uređaj biti korišten odabrano, sustav prikazuje naziv osnovne izborne jedinice i adresu biračkog mjesta, te zahtijeva potvrdu dodjele biračkog mjesta. Potvrdom biračkog mjesta od strane konfiguratora, VIU uređaj je dodijeljen biračkom mjestu i nije ga moguće rabiti na drugom biračkom mjestu, niti ga može rabiti osoba koja nema akreditive i ovlaštenja za rad na VIU uređaju za to biračko mjesto (Članak 7. Pravilnika).
199. **Preuzimanje i postavka opreme na biračkom mjestu** - Oprema za provedbu Pilot projekta na biračko mjesto dostavlja se najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkog mjesta sukladno članku 29. Naputka o provedbi Pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija.⁹⁰ Prilikom preuzimanja opreme koju čini VIU uređaj, USB - memorijske kartice, kuverta i kutija za pohranu potvrda, zaštitnih pečata sa serijskim brojem, sredstvo i oprema za čišćenje, operater vrši kontrolu primljene

⁸³ „Službeni glasnik BiH“, broj 61/24

⁸⁴ **Administrator** je zaposlenik Središnjeg izbornog povjerenstva BiH čija je dužnost priprema, sigurnost i konfiguriranje Sustava za upravljanje identitetom.

⁸⁵ **Operater** je imenovana i obučena osoba koja preuzima, postavlja i dijagnosticira uređaj na biračkom mjestu, otvara biračko mjesto, vrši pretragu birača u elektroničkom izvratku iz Središnjeg biračkog popisa, autentifikaciju i identifikaciju birača, izdaje odgovarajuće potvrde, zatvara biračko mjesto, tiska početno i završno izvješće, pakira uređaj, prenosi podatke s USB - kartice i vrši primopredaju uređaja nakon završenog procesa na biračkom mjestu.

⁸⁶ **Glavni operater** je imenovana i obučena osoba koja je zadužena za dijagnostiku uređaja, resetiranje pristupnih šifri, postavku datuma i vremena i zamjenu uređaja na biračkom mjestu u slučaju neispravnosti uređaja.

⁸⁷ **Konfigurator** je zadužen za pripremu i pohranu podataka na VIU uređaju, podešavanje parametara VIU uređaja što uključuje postavku datuma i vremena rada uređaja, kreiranje Smart kartica i pristupnih pinova, te kontrolnu provjeru rada VIU uređaja prije upućivanja na biračko mjesto.

⁸⁸ **Predsjednik biračkog odbora** je imenovana osoba od strane izbornog povjerenstva zadužena da omogućiti neometan rad operatera, glavnog operatera i korištenja VIU uređaja na biračkom mjestu, te da odobri posebnim PIN-om i Smart karticom početak/kraj rada VIU uređaja na biračkom mjestu, identifikaciju i autentifikaciju osoba koje se ne mogu identificirati i autentificirati putem biometrijskih podataka.

⁸⁹ eng. VIU - Voter identification unit koji se rabi na biračkom mjestu koji omogućava pohranu, identifikaciju birača, te zaštitu aplikacije i podataka.

⁹⁰ „Službeni glasnik BiH“, broj 1/24

opreme, te utvrđuje da li je ista kompletno dostavljena, i bez fizičkih oštećenja, o čemu sačinjava Zapisnik.

200. Operater opremu, upakiranu u originalnoj ambalaži postavlja na biračko mjesto u nazočnosti predsjednika i članova biračkog odbora tijekom uređenja biračkog mjesta vodeći računa da postavkom opreme neće ugrožavati rad i procedure rada biračkog odbora na dan izbora.
201. Oprema se postavlja na dijelu prostora do člana biračkog odbora zaduženog za identifikaciju birača na biračkom mjestu. Postavljanje opreme obuhvaća sljedeće radnje: postavljanje stola i stolice, smještaj opreme u originalnoj ambalaži na stol i osiguranje izvora napajanja električnom energijom za VIU uređaj. Operater je nazočan na biračkom mjestu sve dok birački odbor ne završi s uređivanjem prostora biračkog mjesta i ne napusti prostor nakon zaključavanja i osiguravanja biračkog mjesta (članak 8. Pravilnika).
202. **Početak rada i otvaranje biračkog mjesta** - Rad operatera na biračkom mjestu počinje jedan sat prije otvaranja biračkog mjesta. Operater vrši otpakiranje uređaja iz originalne ambalaže, postavlja USB – memorijsku karticu,⁹¹ stavlja zaštitne pečate na uređaj, čisti čitač otiska prsta i priključuje uređaj na izvor električne energije⁹².
203. Zatim, operater uključuje VIU uređaj i počinje s radom odnosno otvara proces identifikacije i autentifikacije birača na VIU uređaju koji uključuje sljedeće radnje:
 - a) Operater se prijavljuje rabeći svoj PIN kod⁹³, te bira opciju identifikacije birača,
 - b) Aplikacija za identifikaciju i autentifikaciju birača (u daljnjem tekstu VIA aplikacija) potvrđuje da li se radnja može izvesti na trenutno podešeni datum i vrijeme, prema vremenu otvaranja koje je unaprijed definirano kao dozvoljeno za otvaranje, te prikazuje informacije o izborima.
 - c) Ukoliko je potrebna dvofaktorska autentifikacija (2FA), predsjednika biračkog odbora potvrdit će je putem dodijeljene SMART kartice⁹⁴ i PIN-a za početak rada.
 - d) Nakon provjere pristupnih PIN-ova i Smart kartice, VIU uređaj počinje s radom, te omogućava tiskanje početnog Izvješća.
 - e) VIU uređaj otvara proces identifikacije, potvrđuje da je biračko mjesto otvoreno, te mijenja status VIU uređaja u "Otvoreno".
204. U slučaju da operater ili predsjednik biračkog odbora nisu u mogućnosti provesti gore navedene radnje, operater obavještava predsjednika biračkog odbora i kontaktira glavnog operatera za tehničku potporu (članak 9. Pravilnika).

⁹¹ Posebna vrsta kartice koja omogućava pohranu zaštićenih podataka

⁹² Radnje utvrđene u članku 31. Naputka o provedbi Pilot projekata

⁹³ PIN - personalni identifikacijski broj je generirana šifra za pristup VIU uređaju ili odobravanje posebnih procedura za identifikaciju i autentifikaciju.

⁹⁴ Posebna vrsta plastičnih kartica koje u sebi sadrže mikroprocesore za pohranjivanje podataka i rad s VIA aplikacijom i VIU uređajem za identifikaciju i autentifikaciju birača na biračkom mjestu.

Izvješće o otvaranju biračkog mjesta

2024 LOKALNE IZBORNE IZVJEŠTAJ O OTVARANJU / ИЗВЈЕШТАЈ О ОТВАРАЊУ	
200 VRŠKO DISTRIKT VIN / БРЧКО ДИСТРИКТ БИХ 200С006 ВИЈЕЛИНСКА ЦЕСТА - ДИО 1 / БИЈЕЉИЧКА ЦЕСТА - ДИО 1	
BROJ REGISTRIRANIH GLASACA / БРОЈ	100
BROJ VERIFICIRANIH GLASACA / БРОЈ ВЕРИФИКОВАНИХ БИРАЧА	0
OPERATER / ОПЕРАТЕ	
PREDSJEDNIK / ПРЕДСЈЕДНИК	
НАРОМЕНА / НАПОМЕНА	
06/10/2024 07:10:08 ENVV81BA00000819 1.5.3 ABUKMMNNMMNNMMNNNN JKLKL LLLLLLLLLLLLLL HUUUUUUUUUUUUUUUUUUUU GHUJIOIOLLOLKHJAYUA	

Proces identifikacije i autentifikacije (članak 10. Pravilnika)

205. Postupak identifikacije i autentifikacije vrši se sukladno članku 32. Naputka o provedbi Pilot projekata i počinje po otvaranju biračkog mjesta, te istom pristupaju prvo predsjednik i članovi biračkog odbora koji su upisani birači na tom biračkom mjestu.
206. **Proces identifikacije i autentifikacije obuhvaća sljedeće radnje i postupke** - Po dolasku na svoje biračko mjesto, birač svoj identifikacijski dokument predaje **operateru** uređaja za biometrijsku identifikaciju i autentifikaciju, koji provlači osobni dokument tj. dio dokumenta s mašinski čitljivom zonom kroz MRZ čitač, ili ručno unosi jedinstveni matični broj-JMB birača, ili ime i prezime birača i datum rođenja u slučaju kada je osobni dokument oštećen ili nečitljiv.
207. Nakon što je pronađen birač koji je upisan u izvatzku iz Središnjeg biračkog popisa za glasovanje na ovom biračkom mjestu koji još nije ostvario svoje biračko pravo, VIU uređaj ispisuje baner na ekranu zelene boje i prikazuje detaljne informacije o biraču, uključujući i fotografiju.
208. Biraču kod kojeg je uspješno izvršena autorizacija osobnog dokumenta i biračkog mjesta omogućava se uzimanje otiska prsta (desni kažiprst) kako bi se izvršilo uspoređivanje podataka s podacima učitanim na VIU uređaj za to biračko mjesto. VIU uređaj automatski provjerava kvalitetu skeniranog otiska prsta, te potvrđuje podatke uspoređivanja, te se na ekranu prikazuje vizualna potvrda uspješne verifikacije, o čemu se bilježi odgovarajući revizijski trag i tiska odgovarajuća potvrda. Birač potvrdu ubacuje u posebnu kutiju, potpisuje se u izvadak iz Središnjeg biračkog popisa i nastavlja proceduru glasovanja utvrđenu Pravilnikom o provedbi izbora.

LOKALNI
IZBORI
2024
BIRAČKO MJESTO
BIRAČKA KARTICA

POTVRDA O VERIFIKACIJU BIRAČA /
ПОТВРДА О ВЕРИФИКАЦИЈИ БИРАЧА

200 ВРЉСКО ДИСТРИКТ ВИН / ВРЉСКО ДИСТРИКТ
ВИН

200C006
БИЈЕЛИНСКА ЦЕСТА - ДИО 1 /
БИЈЕЛИНСКА ЦЕСТА - ДИО 1

IMB / ИМБ: 1234567891012
RB / РБ: 40
PREZIME (ИМЕ РОДИТЕЉА) ИМЕ

Photo

НАПОМЕНА /
НАПОМЕНА

06/10/2024 07:10:08
ENVB16400000019
1.5.3
ASURMMMMMMMMMMMM
PKKLLLELLLLLLLLLL
HHHHHHHHHHHHHHHH
GPHUJIOIOLKOHUAYUA

Potvrda o verifikaciji

209. Biraču koji zbog svog fizičkog stanja ili nemogućnosti sustava da preuzme otisak prsta, omogućava se ponovno uzimanje otiska istog prsta. Ovu radnju moguće je ponoviti s istim prstom maksimalno tri (3) puta za svaki od sljedećih prstiju: kažiprst i palac desne ruke, zatim kažiprst i palac lijeve ruke.
210. Ukoliko sustav zbog kvaliteta preuzetog otisaka prsta nije mogao identificirati i autentificirati birača omogućava se davanje sljedećeg otiska prsta. Ako birača nije bilo moguće identificirati putem otiska sa svim prstima, tada će identifikacija biti urađena po proceduri utvrđenoj u članku 11. ovog Pravilnika koja podrazumijeva da se tom biraču koji je upisan na izvatku iz Središnjeg biračkog popisa za to biračko mjesto dozvoli glasovanje nakon što predsjednik biračkog odbora putem PIN-a i Smart kartice odobri isto. Zatim se biraču izdaje potvrda koju on ubacuje u posebnu kutiju, te nastavlja proceduru utvrđenu člankom 32. stavak (5) Naputka o provedbi Pilot projekata.
211. Tijekom procesa identifikacije i autentifikacije operater je dužan povremeno očistiti zonu čitača otiska prsta.
212. **Sprječavanje glasovanja više puta ili glasovanja u ime druge osobe** - Ukoliko se procesom identifikacije i autentifikacije utvrdi da je birač već ostvario biračko pravo na biračkom mjestu ili su identifikacijski/autentificirani podatci različiti, uključuje se alarm, na ekranu se ispisuje baner crvene boje s informacijama o biraču koje su dostupne, tiska se odgovarajuća potvrda i bilježe podatci u revizijskim zapisima. Potvrdu operater zadržava i ubacuje u posebnu kuvertu, obavještava predsjednika biračkog odbora da je birač već uporabio biračko pravo ili je pokušano glasovanje u ime druge osobe (članak 12. Pravilnika).

217. **Vraćanje opreme** - Nakon što je završio sa svim radnjama utvrđenim u članku 14. ovog Pravilnika, operater vrši deinstalaciju i pakiranje opreme, pakiranje potvrda i izvješća, te postupa na način utvrđen u članku 35. Naputka o provedbi Pilot projekata. Predsjednik biračkog odbora je dužan opremu uz osjetljivi izborni materijal dostaviti s biračkog mjesta izbornom povjerenstvu, gdje se oprema skladišti do povrata SIP-u BiH.
218. **Radnje nakon izbora - Članak 16. Pravilnika** – Birački odbor predaje opremu Tehničaru⁹⁵ na lokaciji izbornog povjerenstva, o čemu se sačinjava Zapisnik u kojem se konstatira stanje primljene opreme, vadi USB memorija i upakira za dostavu SIP-u BiH. U SIP-u BiH vrši se učitavanje podataka putem Sustava za upravljanje identitetom s USB memorija koja je korištena na svakom pojedinačnom VIU uređaju.
219. USB memorija sadrži revizijske zapise identifikacije i autentifikacije birača izvršene tijekom izbornog dana, uključujući:
- Bazu podataka identificiranih birača,
 - Rezultat podudaranja otisaka prstiju birača tijekom procesa identifikacije i autentifikacije,
 - Spisak birača koji su identificirani bez podudaranja otisaka prstiju, i
 - Revizijski zapisi zabilježeni od strane VIU uređaja o svim aktivnostima koje su provedene u VIU uređaju.
220. Prije uvoza podataka Sustav za upravljanje identitetom pokreće provjeru integriteta paketa kako bi osigurao sigurnost i točnost sadržaja USB memorije što uključuje: provjeru generiranih digitalnih potpisa, te provjeru da nijedan prethodni paket/podatak nije uvezen ranije, nakon čega se vrši uvoz podataka u Sustav za upravljanje identitetom.
221. **Izvješćivanje** - Za potrebe izrade Izvješća utvrđenih člankom 34. Naputka o provedbi Pilot projekata, Sustav za upravljanje identitetom ima mogućnost izrade različitih izvješća rabeći podatke konsolidirane s VIU uređaja koji uključuju: 1) Statistiku identifikacije i autentifikacije biračima, Informacije o biračima i 3) Status VIU uređaja (članak 17. Pravilnika).

3.3.2 Mjere sigurnosti i zaštite uređaja i podataka

222. Mjere sigurnosti i zaštite uređaja i podataka su regulirane u članku 18. Pravilnika.
223. Sustav za identifikaciju birača uključuje sljedeće mjere sigurnosti i zaštite podataka i uređaja:
- a) Višestruke slojeve sigurnosnih kontrola,
 - b) Posebno dizajniran i urađen hardver i softver,
 - c) Posebno doraden operativni sustav VIU uređaj,
 - d) Ugrađenu zaštitu od neovlaštenog pristupa,
 - e) Fizičko zaključavanje vanjskih portova,
 - f) Šifrirane i digitalno potpisane informacije i podatke,

⁹⁵ Tehničar je osoba koja pruža tehničku pomoć operateru na dan izbora.

- g) Pohranjivanjem procesa u dnevničke zapise.
224. Pristup serveru i podacima je moguć uz nazočnost ovlaštenog predstavnika SIP BiH i ovlaštene osobe izvođača radova, pri čemu se rabi šifra koju čine dva dijela, od čega po jedan dio imaju ovlašteni predstavnik SIP-a BiH, a drugi dio ovlašteni predstavnik izvođača radova. Pristupni podatci sa šifrom pohranjuju se u dvije odvojene kuverte u sefu SIP BiH. Detaljne mjere, način, i vrste sigurnosti i zaštite utvrđene su Specifikacijom softverskih zahtjeva.
225. **Ograničenje komunikacije** - Komunikacija VIU uređaja tijekom izbornog procesa na biračkom mjestu nije moguća, odnosno razmjena podataka između VIU uređaja i Sustava za upravljanje identitetom vrši se pomoću USB memorija koje sadrže šifrirane konfiguracijske podatke. Tijekom rada na biračkom mjestu, svi komunikacijski portovi na VIU uređaju fizički su blokirani kako bi se spriječila bilo koja vrsta komunikacije s vanjskim uređajem ili sustavom što je regulirano u članku 19. Pravilnika.
226. **Obrasci izvješća, potvrda i akreditivi** koji će biti dostupni prilikom provedbe pilot projekta 3 su:
- a) Obrazac Izvješća o otvaranju biračkog mjesta,
 - b) Obrazac Izvješća o zatvaranju biračkog mjesta,
 - c) Potvrda o verifikaciji birača,
 - d) Potvrda o višestrukome glasovanju,
 - e) Potvrda o pogrešnom biračkom mjestu,
 - f) Obrazac odaziv,
 - g) Obrazac Akreditiva,
 - h) Zapisnik o primopredaji.⁹⁶
227. Primjeri obrazaca izvješća su dati u prethodnom tekstu, a u nastavku je prikazan Obrazac Akreditiva.

⁹⁶ Članak 22 Pravilnika o načinu provedbe Pilot projekta 3 – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača

Obrazac Akreditiva

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

AKREDITIV _____ / АКРЕДИТИВ _____ / AKREDITIV _____

POŠTOVANI _____.

INFORMACIJE O VAŠEM BIRAČKOM MJESTU SU SLJEDEĆE: OPĆINA [MUNICIPALITY_CODE I IME] I BIRAČKO

MJESTO: [POLLING_STATION_CODE I IME] /

ПОШТОВАНИ _____.

ИНФОРМАЦИЈЕ О ВАШЕМ БИРАЧКОМ МЈЕСТУ СУ СЛЈЕДЕЋЕ: ОПШТИНА [MUNICIPALITY_CODE I IME] И

БИРАЧКО МЈЕСТО: [POLLING_STATION_CODE I IME]

POŠTOVANI _____.

INFORMACIJE O VAŠEM BIRAČKOM MJESTU SU SLJEDEĆE: OPĆINA [MUNICIPALITY_CODE I IME] I BIRAČKO

MJESTO: [POLLING_STATION_CODE I IME] /

ULOGA / УЛОГА	PIN / KOD / КОД

S POŠTOVANJE / С ПОШТОВАЊЕ

CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA BiH / ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА БиХ / SREDIŠNJE IZBORNO
POVJERENSTVO BiH

[MUNICIPALITY CODE AND NAME]

[PS_CODE AND NAME]

[POLLING STATION_ADDRESS]

3.3.3 Uklanjanje podataka sa Sustava za upravljanje identitetom

228. Nakon provedbe Pilot projekta 3 svi podatci sa servera i uređaja koji se rabe na biračkom mjestu koji omogućava pohranu, identifikaciju birača te zaštitu aplikacije i podataka (VIU uređaj) trajno se uklanjaju sukladno članku 23. Pravilnika o čuvanju i posebnim mjerama tehničke zaštite osobnih podataka birača na biračkim mjestima na kojima se provode pilot projekti 1. – Autentifikacija birača i transmisija rezultata i pilot projekt 3. – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača za lokalne izbore 2024.godine.⁹⁷
229. Brisanje podataka se vrši odmah nakon izbora u prostorijama SIP-a BiH, uz nazočnost osoba ovlaštenih od strane SIP-a BiH posebnom odlukom, o čemu se sačinjava Zapisnik, a obavještenje o uništenju podataka se dostavlja IDDEEA-i.
230. U cilju zaštite podataka koji se obrađuju u SIP-u BiH donesen je **Plan sigurnosti**⁹⁸, koji sadrži tehničke i organizacijske mjere za sigurnost podataka, sukladno odredbama Pravilnika o načinu čuvanja i posebnim mjerama tehničke zaštite.⁹⁹

⁹⁷ *Ibid.*, Članak 20.

⁹⁸ Akt Broj: 05-02-2-1879-2/24 od 10.09.2024. godine

⁹⁹ „Službeni glasnik BiH“, broj 67/09

3.3.4 Transport uređaja

231. Transport uređaja na kojim su integrirani osobni podaci od SIP-a BiH do izbornog povjerenstva osnovne izborne jedinice u kojoj će biti proveden pilot projekt do biračkog mjesta, odnosno od biračkog mjesta do izbornog povjerenstva osnovne izborne jedinice i povratak do SIP-a BiH bit će izvršen uz nadzor ovlaštene osobe imenovane od strane SIP-a BiH, te uz policijsku pratnju.
232. Uređaji na kojima su integrirani osobni podaci dostavljaju se na biračko mjesto jedan dan prije dana održavanja izbora, te se zaključavaju na biračkom mjestu koje osigurava policija.¹⁰⁰

3.3.5 Osoblje za provedbu pilot projekta 3

233. SIP BiH i predstavnici Smartmatic-a su u razdoblju od 16. do 17.09.2024. godine u Centru za edukaciju SIP BiH izvršili obuku za trenere, za pilot projekt 3. Polaznici obuke su bili treneri iz Brčko distrikta BiH, predstavnici IDDEEA-e, IT osoblje Tajništva SIP-a BiH i koordinatori za rad s OIP/GIP.
234. Nadalje, za potrebu provedbe pilot projekta na biračkim mjestima u Brčko distriktu BiH, putem javnog poziva, planirano je angažiranje 10 glavnih operatera i 150 operatera.
235. Dana 27.09.2024. godine CIK BiH je donio Odluku o imenovanju glavnih operatera i operatera za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za provođenje pilot projekata, a dana 02.10.2024. Odluku o izmjeni i dopuni odluke o imenovanju glavnih operatera i operatera kod provedbe pilot projekata. Za Pilot projekat 3 – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača imenovano je 154 operatera.
236. Obuka operatera za rad na biračkim mjestima u Brčko distriktu BiH je provedena od 25. do 28.09.2024. godine uz potporu Misije OEES-a u BiH.

3.4. Evaluacija projekta

237. Na temelju provedenih aktivnosti Pilot projekta 3. i prikupljenih podataka, Tim za provedbu Pilot projekta 3. izvršit će evaluaciju i sačiniti detaljno Izvješće o provedenom Pilot projektu 3. s preporukama, koji će dostaviti SIP-u BiH na usvajanje.¹⁰¹

¹⁰⁰ Članak 16. Pravilnika o čuvanju i posebnim mjerama tehničke zaštite osobnih podataka birača na biračkim mjestima na kojima se provodi Pilot projekt 1 – Autentifikacija birača i transmisija rezultata, i Pilot projekt 3 – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača za Lokalne izbore 2024. godine

¹⁰¹ Članak 21. Pravilnika o načinu provedbe Pilot projekta 3 – Biometrijska identifikacija i autentifikacija birača

238. Parametar za evaluaciju uspješnosti aplikacije za identifikaciju će se odnositi na broj uspješnih autentifikacija. Pilot projektom će se pokazati koji je procent kvaliteta otiska prsta potreban za uspješnu autentifikaciju birača.
239. Drugi parametar će se odnositi na offline režim rada aplikacije na biračkom mjestu.
240. Treći parametar uspješnosti aplikacije za identifikaciju i autentifikaciju birača na provedbu pilot projekta su aplikacijska izvješća.
241. Četvrti parametar će se odnositi na aplikacijsku mogućnost izvlačenja statističkih pokazatelja koji se odnosi na broj birača koji su pristupili identifikaciji i autentifikaciji razvrstanih po spolu, životnoj dobi, uspješnim, neuspješnim identifikacijama, pokušajima višestrukog glasovanja i sl.

3.5. Izazovi

242. Tijekom priprema za provedbu pilot projekata, glavni izazovi su se ogledali u činjenici da su svi koraci SIP BiH bili uvjetovani aktivnostima dobavljača, i proces finalizacije podzakonskih akata je nastavljen sve do sredine rujna 2024. godine.
243. Vrlo kratki rokovi na realizaciji projekta, nedostatak adekvatnog IT osoblja u SIP BiH, dodatno je opteretilo rad institucije u izbornoj godini.
244. Implementacija projekta je zahtijevala angažman dodatnog osoblja, operatera s odgovarajućim IT kvalifikacijama koji će biti angažirani na biračkim mjestima gdje će se provoditi pilot projekt 3.
245. Nedovoljan broj prijavljenih kandidata na dva javna poziva SIP BiH za obavljanje poslova operatera na biračkim mjestima zbog čega je SIP BiH dva puta raspisao ponovni javni poziv.
246. Implementacija projekta je također zahtijevala donošenje niza podzakonskih akata i instrukcija što nije bilo predviđeno projektnim zadatkom.

4. Pilot projekt 4 – Video nadzor na biračkim mjestima

247. Svrha video nadzora je implementacija pilot projekta provjere mogućnosti uvođenja izbornih tehnologija na biračka mjesta u vidu nadzora nad procesom glasovanja i brojanja, putem snimanja audio i video tehnologijom u cilju zaštite integriteta procesa glasovanja i brojanja.
248. Pilot projekt 4. provodi se na 10 biračkih mjesta u 5 osnovnih izbornih jedinica i to:
- Zenica
 - Centar Sarajevo
 - Banja Luka
 - Istočno Novo Sarajevo
 - Vlasenica.
249. Ovaj pilot projekt se financira iz sredstava SIP-a BiH. Posao nabave i instaliranja video nadzora je nakon provedene javne nabave dodijeljen kompaniji Artco Group d.o.o. Sarajevo. Ukupna vrijednost okvirnog sporazuma je 25.600,00 KM bez PDV-a, odnosno 29.652,00 KM s PDV-om.
250. Kolegij SIP-a BiH je 02.07.2024. godine imenovao operativni tim za provođenje pilot projekta 4, a koji je sačinjen od 4 službenika Tajništva SIP-a BiH.¹⁰²

4.1. Legislativa

251. Za potrebe provedbe Pilot projekta 4 - Video nadzor, pored općih akata¹⁰³ koji su pripremljeni i usvojeni za sve pilot projekte, SIP BiH je na 59. sjednici održanoj 29.08.2024. godine donio **Naputak o instalaciji, korištenju opreme za video nadzor, prijenosu i čuvanju nadzornih video snimaka, o odgovornostima izbornih povjerenstava i biračkih odbora, te prekršajima zbog kršenja propisanih pravila - Pilot projekt 4**¹⁰⁴ (u daljnjem tekstu Naputak). Nadalje, SIP BiH je pripremio i Instrukciju za izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica u kojima se provodi „Pilot projekat 4- Video nadzor na biračkim mjestima“.
252. Predmetnim Naputkom utvrđuje se način instalacije i provjera funkcionalnosti opreme za video nadzor, korištenje opreme, vođenje evidencija o postupku korištenja video nadzora, postupanja u slučaju tehničkih problema s opremom, prijenos i čuvanje video

¹⁰² Zapisnik sa kolegija Središnjeg izbornog povjerenstva BiH broj: 63/2024 od 02.07.2024. godine

¹⁰³ Odluka o djelokrugu primjene pilot projekata Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za Lokalne izbore 2024. godine (broj 05-1-02-2-419-1/24 od 03.04.2024.), Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o djelokrugu primjene pilot projekata Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za Lokalne izbore 2024. godine (broj 05-1-02-2-419-2/24 od 16.08.2024), Naputak o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija (broj 05-1-02-2-601-1/24), Odluka o određivanju biračkih mjesta za provedbu pilot projekata za Lokalne izbore 2024. godine (broj 05-1-02-2-1581-1/24 od 16.08.2024.), Naputak o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija (broj 05-1-02-2-601-1/24), Odluka o određivanju biračkih mjesta za provedbu pilot projekata za Lokalne izbore 2024. godine (broj 05-1-02-2-1581-1/24 od 16.08.2024.)

¹⁰⁴ „Službeni glasnik BiH“ broj 61/24

snimaka, deinstalacija i skladištenje opreme do povrata SIP-u BiH, odgovornosti nadležnih tijela koja su u tom smislu zaduženi za provedbu izbora, kao i prekršaji zbog kršenja pravila postupanja s opremom za video nadzor.

4.2. Lokacija provedbe Pilot projekta 4 - Video nadzor na biračkim mjestima

253. Pilot projekt 4 – Video nadzor na biračkim mjestima za Lokalne izbore 2024. godine provodi se na 10 biračkih mjesta u pet osnovnih izbornih jedinica što je regulirano u članu 4. Odluke o određivanju biračkih mjesta za provedbu pilot projekata za Lokalne izbore 2024. godine.

a) Zenica – 2 biračka mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
093A017	CENTAR 1	OŠ “MEŠA SELIMOVIĆ”
093A020	CENTAR 4	OŠ “MEŠA SELIMOVIĆ”

b) Centar Sarajevo – 2 biračka mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
136A067	SKENDERIJA 1	EKONOMSKI FAKULTET POSLOVNA ŠKOLA, SKENDERIJA 70
136A069	SKENDERIJA 3	EKONOMSKI FAKULTET POSLOVNA ŠKOLA, SKENDERIJA 70

c) Banja Luka – 2 biračka mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
034B217	CENTAR 1/2	MZ CENTAR SIME ŠOLAJE 7
034B245	KULJANI 3	P.Š. JOVAN FUČIĆ KULJANI

d) Istočno Novo Sarajevo – 2 biračka mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
140B005	PETROVIĆI	PROSTORIJE MZ PETROVIĆI BR. 15
140B010	OŠ “SVETI SAVA” - 1	UL. KARADORĐEVA 1

e) Vlasenica – 2 biračka mjesta

Kod BM	Naziv BM	Lokacija
103B001	OSNOVNA ŠKOLA	O.Š. VLASENICA
103B009	BREGOVI	O.Š. VLASENICA

4.3. Tehnički aspekt pilot projekta 4 – Video nadzor na biračkim mjestima

254. Oprema za video nadzor uključuje video kameru s odgovarajućim stalkom, uređajem za lokalnu pohranu podataka, te eventualno displej za prikaz video snimaka u realnom vremenu. (Članak 6. Naputka). Vrsta medija za pohranu video snimaka određuje se od strane SIP-a BiH prema tehničkim specifikacijama korištene opreme za video nadzor (skladno članku 4. Naputka).
255. SIP BiH je 24.09.2024. godine potpisao ugovor za nabavu 10 setova kamera za nadzor glasačke kutije i proces prebrojavanja glasačkih listića. Isporuka na biračka mjesta će se realizirati dan prije izbora.
256. SIP BiH s operaterima dobavljača provjerava pravilno funkcioniranje opreme za video nadzor prije nego što je preda biračkim odborima na biračkim mjestima. Operateri dobavljača će pružiti tehničku potporu SIP-u BiH i biračkim odborima tijekom izbornog dana.

4.3.1 Način provedbe Pilot projekta 4 – Video nadzor na biračkim mjestima

257. **Tehničku opremu** za video nadzor Općinsko izorno povjerenstvo **dostavlja** biračkom odboru na biračkim mjestima najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta na dan održavanja izbora. Birački odbor dužan je tehničku opremu za video nadzor odmah nakon preuzimanja zaključati na biračkom mjestu u nazočnost policije i odgovoran je za njihovu sigurnost od trenutka njihovog prijema do završetka svih svojih dužnosti (članak 5. Naputka).
258. **Instalacija i provjera opreme** - Za instalaciju opreme, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za povrat nadležan je **operater** kojeg će imenovati SIP BiH što je regulirano u članku 7. Naputka. Operater će tehničku opremu potrebnu za provedbu pilot projekta u koordinaciji s izbornim povjerenstvom instalirati na biračkom mjestu odmah nakon zaprimanja opreme od strane biračkog odbora, te provjeriti funkcionalnost dostavljene opreme o čemu izvješćuje izorno povjerenstvo.
259. Na dan izbora **operater** će biti na biračkom mjestu najmanje jedan (1) sat prije otvaranja biračkog mjesta i ponovno provjeriti funkcionalnosti opreme prije otvaranja biračkog mjesta o čemu izvješćuje izorno povjerenstvo putem predsjednika biračkog odbora, a predsjednik biračkog odbora dužan je omogućiti pristup operateru uz osobe iz članka 16. stava (1) Pravilnika o provedbi izbora¹⁰⁵ (članak 8. Naputka).

¹⁰⁵ U tom vremenskom razdoblju samo članovi biračkog odbora i akreditirani promatrači mogu biti nazočni na biračkom mjestu.

260. **Rukovanje i korištenje opremom za video nadzor** - Video nadzor se postavlja na vidljivo mjesto unutar prostorija gdje su organizirana biračka mjesta, u blizini izvora napajanja, kako bi se osiguralo **snimanje glasačke kutije tijekom procesa glasovanja, a u tijeku procesa brojanja glasačkih listića snima stol za brojanje glasačkih listića**. Kako bi se osigurala tajnost glasovanja i zaštita osobnih podataka, video nadzor se postavlja na način da ne snima unutarnjost glasačkih kabina, kao ni ulazak birača na biračko mjesto, proces glasovanja i izlazak birača s biračkog mjesta što je regulirano u članku 9. Naputka.
261. **Obavješćavanje birača o video nadzoru biračkog mjesta** - Sudionici izbornog procesa bit će obaviješteni da je prostor pod video nadzorom putem plakata postavljenih na ulazu i unutar biračkog mjesta. SIP BiH će isporučiti navedene plakate izbornim povjerenstvima zajedno s opremom za video nadzor. Sadržaj plakata utvrđuje SIP BiH (članak 15. Naputka). Kako bi se osigurala tajnost glasovanja i zaštita osobnih podataka, video nadzor se postavlja na način da se ne snima unutarnjost glasačkih kabina, kao ni ulazak birača na biračko mjesto, proces glasovanja i izlazak birača s biračkog mjesta.
262. **Snimanje glasačkog listića** - Prilikom brojanja glasačkih listića članovi biračkog odbora koji pristupe brojanju dužni su osigurati snimanje svakog glasačkog listića i jasno pročitati rezultate glasovanja na tom glasačkom listiću. Snimanje glasačkog listića vršit će se na način da se svaki glasački listić okrene prema video kameri i birački odbor glasno čita rezultate s glasačkog listića (članak 10. Naputka).

4.3.2 Mjere sigurnosti i zaštite uređaja i podataka

263. **Odgovornost izbornih povjerenstava i biračkih odbora** - Izorno povjerenstvo i birački odbori na biračkim mjestima odgovorni su za osiguranje uvjeta za instalaciju i korištenje opreme za video nadzor, nadzor sigurnosti opreme i skladištenje opreme i nadzornih video snimaka do povrata SIP-u BiH (članak 16. Naputka).
264. **Problemi s opremom za video nadzor** ne dovode do obustave glasovanja niti do prekida rada biračkog odbora na biračkom mjestu. Operater će pristupiti rješavanju tehničkih problema s opremom za video nadzor u slučaju da su isti otklonjivi, a ako ih ne uspije riješiti obavijestit će SIP BiH o nastalom problemu koji pomaže u rješavanju istog. Sve aktivnosti i probleme s opremom za video nadzor, kao i trajanje kvara i način na koji su isti riješeni, operater i predsjednik biračkog odbora obavezni su zabilježiti u Zapisniku o radu biračkog odbora (ZARBO) kako je regulirano u članku 11. Naputka.
265. **Izvješće** - O cijelom postupku korištenja video nadzora vodi se posebna evidencija u Zapisniku o radu biračkog odbora (ZARBO) koja sadrži sve podatke vezane za rad uređaja, te druga zapažanja od strane operatera i predsjednika biračkog odbora (članak 12. Naputka).
266. **Deinstalacija opreme** - Nakon završetka rada biračkog odbora operater će deinstalirati i propisno zapakirati tehničku opremu. Operater zaustavlja video snimanje, uklanja medij za pohranu i stavlja ga u omotnicu koja se pečati i koju potpisuje zajedno s predsjednikom i članovima biračkog odbora, te označava omotnicu brojem i lokacijom biračkog mjesta, te zapisuje dužinu trajanja video snimanja. Predsjednik biračkog odbora dužan je da

navedenu opremu zajedno s video snimcima uz osjetljivi izborni materijal s biračkog mjesta dostavi izbornom povjerenstvu, gdje se oprema skladišti do povrata SIP-u BiH (članak 13. Naputka).

267. **Čuvanje video snimaka** - SIP BiH je dužan osigurati pravilno čuvanje datoteka koje sadrže video snimke prostorija gdje su organizirana biračka mjesta za razdoblje od 12 mjeseci od datuma objave potvrđenih rezultata Lokalnih izbora 2024. godine u BiH u Službenom glasniku BiH. Protekom roka čuvanja SIP BiH uništava video snimke izuzev ako nadležno tužiteljstvo zatraži čuvanje tih snimaka. Za uništavanje video snimaka, SIP BiH će imenovati posebno povjerenstvo o čemu se sačinjava poseban Zapisnik (članak 14. Naputka).
268. **Korištenje video snimaka** - SIP BiH ima pravo uvida u video snimke s biračkih mjesta u svrhu utvrđivanja činjeničnog stanja potrebnog za donošenje odluka iz svoje nadležnosti, a što se ostvaruje na temelju posebnog akta SIP-a BiH (članak 17. Naputka).

4.3.3 Transport uređaja

269. Općinsko izorno povjerenstvo tehničku opremu dostavlja biračkom odboru na biračkim mjestima najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta na dan održavanja izbora. (članak 5. Naputka).
270. Nakon završetka rada biračkog odbora Predsjednik biračkog odbora opremu zajedno s video snimcima uz osjetljivi izborni materijal s biračkog mjesta dostavlja izbornom povjerenstvu, gdje se oprema skladišti do povrata SIP-u BiH (članak 13. Naputka).

4.3.4 Osoblje za provedbu pilot projekta 4

271. Za potrebu provedbe pilot projekata, SIP BiH će putem javnog poziva angažirati po dva operatera u svakoj od pet osnovnih izbornih jedinica¹⁰⁶ (ukupno 10) u kojima će biti proveden ovaj testni projekt.
272. Dana 27.09.2024. godine SIP BiH je donio Odluku o imenovanju glavnih operatera i operatera za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za provođenje pilot projekata¹⁰⁷, a dana 02.10.2024. Odluku o izmjeni i dopuni odluke o imenovanju glavnih operatera i operatera kod provedbe pilot projekata¹⁰⁸. Za Pilot projekat 4 – Video nadzor imenovano je 10 operatera.

¹⁰⁶ Zenica, Centar Sarajevo, Banja Luka, Istočno Novo Sarajevo, Vlasenica.

¹⁰⁷ 71. sjednica od 27.09.2024. godine, broj akta: 06-1-07-2323-1/24 od 27.09.2024. godine

¹⁰⁸ 73. sjednica CIK BIH od 02.10.2024.

4.4. Evaluacija projekta

273. Evaluacija pilot projekta 4 – “Video nadzor” će biti izvršena od strane tima za provedbu pilot projekta 4, a na temelju povratnih informacija s biračkih mjesta.
274. Potencijalni parametri za opservaciju uspješnosti projekta bi bili sljedeći: da li je korištenje video opreme vršeno dosljedno kako je propisano pravnim aktima; da li je oprema nabavljena transparentno i odgovornom procedurom, da li se oprema rabila radi očuvanja tajnosti glasovanja; da li su birači bili upoznati da na biračkom mjestu postoji video kamera; da li je pravnim dokumentima regulirano šta kamera snima, tko može pristupiti snimcima, kakva treba biti kvaliteta kamere, da li će snimci biti dostupni javnosti mogu li se snimci rabiti na sudu, tko će nadzirati i zaštititi izlaz kamere, da li je korištenje kamera spriječilo potencijalne prijevare, da li su birači / promatrači iskazivali zabrinutost zbog korištenja video kamere na biračkom mjestu i slično.¹⁰⁹

4.5. Izazovi

275. Implementacija projekta je zahtijevala odobrenje proračuna, angažman dodatnog osoblja, operatera s odgovarajućim IT kvalifikacijama koji će biti angažirani na biračkim mjestima gdje će se provoditi pilot projekt 4. Ovaj problem je prevaziđen s dobavljačem video opreme koji je osigurao svoje operatere.
276. Implementacija projekta je također bila uvjetovana koordinacijom aktivnosti s donatorima na ostalim pilot projektima, te donošenja podzakonskih akata koji reguliraju uporabu video opreme na biračkom mjestu.

¹⁰⁹ Kriteriji za evaluaciju dijelom preuzeti s <https://aceproject.org/electoral-advice/archive/questions/replies/291099047> Use of Cameras /Web cameras in Polling Stations as Confidence Building Measures

5. Naredne aktivnosti

277. SIP BiH će nastaviti s daljnjim aktivnostima na implementaciji pilot projekata sukladno izvršenju obveza implementatora projekata i usvojenim zakonskim rješenjima.
278. Budući da izloženost projekata rizicima nikada nije statična, SIP BiH će tijekom provedbe projekata ukazivati i pratiti pojavu rizika, te predlagati i zahtijevati mjere za uklanjanje istih.
279. U svrhu ostvarenja pojedinačnih ciljeva svih pilot projekata, SIP BiH treba nastaviti na izradi pripreme instrukcija priručnika za korištenje izbornim tehnologija, obukama i treninzima stručnog osoblja za korištenje izbornih tehnologija, nezavisne provjere (audit) radi povećanja transparentnosti i kredibiliteta procesa, osiguranju i racionalizaciji logistike, unaprjeđenju infrastrukture, dodatnog zapošljavanja itd.
280. SIP BiH će rezultate ankete o uvođenju izbornih tehnologija prikazati u sljedećem periodičnom izvješću. Anketa je objavljena na web stranici SIP-a BiH 06.09.2024. godine, a do 25.09.2024. godine je 1200 osoba ispunilo istu. Anketa će biti aktivna do dana potvrđivanja rezultata izbora (najkasnije do 06.11.2024. godine).
281. Po završetku izbora, SIP BiH će sačiniti sveobuhvatnu studiju izvodljivosti pilot projekata.

6. Zaključak

282. Organizacija i provedba pilotiranja izbornih tehnologija za SIP BiH su nove aktivnosti, koje zahtijevaju dugoročniju pripremu. Pripremne aktivnosti koje su uključivale razvoj podzakonskih akata, korisničkih naputaka i priručnika, provedbe procedura vezanih za angažman osoblja, njihovu obuku, testiranje te prezentiranje opreme i softverskih rješenja javnosti, rađene su paralelno s redovitim poslovima na organizaciji Lokalnih izbora 2024. godine.
283. Ovo je bio veliki izazov. Usprkos činjenicama da je SIP BiH kasnio sa svim aktivnostima, sve pripremne aktivnosti su završene do dana izbora, a to smo uspjeli zahvaljujući snažnom angažmanu donatora i njihovih eksperata/trenera/operatora, te angažmanu dobavljača koji su nam na raspolaganje stavili svoje operatere.
284. Posebno ističemo da SIP BiH nedostaju relevantna stručna znanja iz oblasti uvođenja izbornih tehnologija kao i ljudski kapaciteti, jer većina osoblja zaposlenog u IKT odjelu posjeduje srednju stručnu spremu.
285. Nadalje, s aspekta priprema, svakako bi bilo poželjnije da su dobavljači stigli ranije, odnosno prije mjeseca srpnja/kolovoza 2024. godine, jer se realizacija vrlo ambicioznog plana SIP-a BiH za provedbu pilot projekta pokazala kao poseban izazov. SIP BiH je

želio da testira izborne tehnologije na reprezentativnom uzorku uz korištenje različitih tehnologija i poštovanje kriterija za koje se smatralo da će ponuditi sveobuhvatnu povratnu informaciju o uspješnosti pilot projekata (zastupljenost biračkih mjesta iz Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj birača, lokacija biračkog mjesta (gradska, međugradska i ruralna zona), te da li biračka mjesta ispunjavaju materijalno-tehničke uvjete, a posebice pokrivenost internetom. Provedba ovog ambicioznog plana zahtijevala je angažman velikog broja ljudi, uključujući izbornu administraciju SIP-a BiH, osobe angažirano od strane donatora, dobavljače, kao i lokalnu izbornu administraciju.

286. Uvažavajući sve izazove s kojima smo bili suočeni tijekom pripreme pilot projekata, očekujemo da će evaluacija testnih projekata uz korištenje različitih izbornih tehnologija ponuditi naučene lekcije i odgovore na temelju kojih ćemo zakonodavcu moći ponuditi relevantne informacije o mogućim ishodima, koristima i rizicima vezanim za izborne tehnologije koje će omogućiti donošenje odluka o izbornim tehnologijama koje su najbolji izbor.

Popis slika:

<i>SLIKA 1. SET OPREME ZA BIRAČKO MJESTO: PRIJENOSNO RAČUNALO, BAR KOD SKENER ZA DOKUMENTE, SKENER OTISAKA PRSTIJU.....</i>	<i>8</i>
<i>SLIKA 2: KVALITETA OTISKA PRSTA</i>	<i>18</i>
<i>SLIKA 3: PREGLED IZVJEŠĆA KOJE SADRŽI APLIKACIJA ZA IDENTIFIKACIJU I AUTENTIFIKACIJU BIRAČA .</i>	<i>21</i>
<i>SLIKA 4. PREUZIMANJE SKENERA U SKLOPU IMPLEMENTACIJE PILOT PROJEKTA 2. OPTIČKI SKENERI I AUTOMATSKO PREBROJAVANJE GLASAČKIH LISTIĆA</i>	<i>30</i>
<i>SLIKA 5. PREZENTACIJA PROCESA BIOMETRIJSKE IDENTIFIKACIJE I AUTENTIFIKACIJE U BRČKO DISTRIKTU BIH</i>	<i>45</i>
<i>SLIKA 6. ZVANIČNA PRIMOPREDAJA OPREME ZA PROVEDBU PILOT PROJEKTA 3. – BIOMETRIJSKA IDENTIFIKACIJA I AUTENTIFIKACIJA BIRAČA</i>	<i>46</i>
<i>SLIKA 7. PREGLED RJEŠENJA ZA PILOT PROJEKT 3 - BIOMETRIJSKA IDENTIFIKACIJA I AUTENTIFIKACIJA BIRAČA.....</i>	<i>51</i>
<i>SLIKA 8. TESTIRANJE APLIKACIJE I OPREME PO PILOT PROJEKTU 3 - BIOMETRIJSKA IDENTIFIKACIJA I AUTENTIFIKACIJA BIRAČA.....</i>	<i>52</i>

Broj: 04-2-50-4-1192-71/20

Sarajevo, 02.10.2024. godine

Predsjednica

dr. Irena Hadžiabdić